

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 285 (3417) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

„A megtorlás nem egyezik a mi nemzetiségi politikánkkal, de ha más eszköz nincs, ahhoz kell folyamodnunk“

Kállay miniszterelnök beszéde a legidősebb bel- és külpolitikai kérdésekről. Megszavazta a képviselőház a miniszterelnökségi és néhány kisebb tárca költségvetését

A képviselőház pénteki ülésén a miniszterelnök felszólalása után *Oláh György, Padányi Gulyás Jenő, Marothy Károly, Mikó Imre, Malasits Géza, Kaintzel Ede, Körtani Elemér, Közi Horváth József, Meskó Zoltán, Szabó Gyula, Tauffer Gábor, Vámos János és Nagy László* szólott hozzá a miniszterelnökségi és a kisebb tárca költségvetéséhez. *Mikó Imre* a kisebbségi politika irányelveivel foglalkozott. Hangoztatta, hogy ez nem pártkérdés, hanem az egyetemes magyarság kérdése. Az időszerű nemzetközi politika a magyarság minőségi és mennyiségi megerősödését kell, hogy maga után vonja. Az erdélyi ezellen alatt nem elkülönülési szemlélet ért, hanem a magyar szellemnek egy változatát. Egységes és átfogó magyar kisebbségi politikát sürgetett. A háború alatt egyetlen nemzetiségi politikát ismer, a kisebbségben maradt magyarok megmentését. A kölcsönöség elvénél nem szabad a retorziókban kimerülni, hanem építő politikában. Az erdélyi képviselők nevében elfogadta a költségvetést. A vita végén *Kállay Miklós* miniszterelnök mondott beszédet.

A miniszterelnök válasza a felszólalásokra

Tárcaja vitája — mondotta — megfellegetően napi politika nélkül folyt le és ezért hálás köszönetet mondok. Talán *Nagy László* képviselő úr ütötte meg leginkább a politikai hangot. Képviselőtársam felsorakoztatta beszédeimet. Szembeállította azok egyes tételait. Ellentmondásokat keresett és látszott kimutatni. En néhány héttel ezelőtt hozzájárultam, hogy beszédeim gyűjteményét nyomtatásban kiadják. Ezt az azzal a tudattal tettem, hogy vele még inkább alkalmas fogok adni arra, hogy több, mint másfél év keserves munkával és nagyon lelkiismeretesen megfogalmazott megnyilatkozásait összehasonlítsuk egymással. Első bemutatkozó beszédemben, amikor azt mondottam, hogy részt kell vennünk ebben a hadjáratban, nem írhatom bele azt, hogy én egy „fait accompli“ vettem át, mint azt nagyon jól méltóztattak tudni és tudnia kell a képviselő urnak is arról, hogy háromszázezer főnyi hadseregünk mennyit veszített, felszerelésben pedig majdnem mindenünk ott pusztult a harcban. Nekem az én magyar lelkiismeretemmel és magyar felelősségérzetemmel ebből következtetéseket kellett levonnom. (Éljék helyeslés.) Az események változtak meg. Én nem mondha-

tom azt, hogy a második magyar hadsereget, mindent amit azóta oda küldtünk, állítsunk ki abban a harcban, amelyben igenis azt vallom, dől el nagyrészt a magyar sors, mert ebben a mai beszédemben is azt mondtam, ne is álmódjuk azt, hogy bárki is meg fog bennünket védeni. A magunk kü-

Számos tervezet van készülőben a zsidó vagyonadóra vonatkozóan

— Megmondom őszintén, a velünk szembenálló jobboldali pártoknak itt a parlamentben, kormányzati politikámmal szemben tanúsított magatartásával, kritikájával csak úgy foglalkozhatom, hogy ezért, miután már többször megtettem köszönetemet fejezem ki. Nem tudom azonban mindig ezt tenni annál az agitációs munkánál, amely kinn a perifériákon folyik. Ezért van az az ellentét, amely közöttünk a szólásszabadság gyakorlása tekintetében mutatkozik.

Méltóztassék elhinni, ha biztos lennék abban, hogy a közös nagy célok érdekében és nem pártpolitikai célok érdekében hangzanak el ezek a felszólalások, akkor én lennék az első, aki elősegíteném azt, hogy ezek a felszólalások elhangozzanak és az agitáció és szervezkedés folyjék. De én úgy tudom, hogy itt igenis csak nagy célokról van szó, nem pedig a sorok megbontásáról és amennyire kérem mindig saját párto-

delmében minden erőnkre szükségünk van. (Helyeslés a középén és a jobboldalon.) Ezt tartalékolom. Nekem igazolás az, hogy másfél évvel ezelőtti beszédeimet most helyeslik, de a képviselő urnak az lett volna az igazolás, ha akkor állott volna elő a mai beszéddel. (Helyeslés.)

mat és képviselőtársaimat, hogy az elmentéket ne keressék, ne pártpolitikát folytassanak odakint, ne választásokra készítsék elő az ország közönségét, úgy kérem kell a velem szembenálló képviselőtársaimat is, hogy ezeket a szempontokat tartsák szem előtt. Méltóztattott szöveget sok más kérdés között a zsidó vagyonra vonatkozó állásfoglalásomat és néhány más kisebb-nagyobb kérdést. A pénzügyminiszter urnál a zsidó vagyonadóra vonatkozó számos tervezet van készben, de folyamatban és előkészületben. Ezek azonban azt mutatják, hogy a gazdasági élet rendjének súlyos érintése nélkül nincsen elméleti és technikai módszer a kezünkben, amelyekkel ezt a mai időkben keresztül lehetne vinni. Ezeket a kérdéseket igen komoly emberek tárgyalják, nagyon nagy súllyal, nagyon nagy lelkiismeretességgel és nagy megfontoltsággal.

A nemzetiségi kérdés és az asszimiláció

— Rátérek most azokra a súlyos és fontos kérdésekre, amelyek mindnyájunk érdeklődését lekötötték és amelyekkel a képviselő urnak a legintenzívebben foglalkoztak. Ezek közül első a nemzetiségi kérdés. A magyar nemzetiségi politikát, úgy emlékszem, első beszédemtől kezdve tavaly Ungváron minden megnyilatkozásomban, most pedig Huszton igyekeztem körvonalazni. Ezekben mindenütt leszögeztem a magyar állam alkotásának azt a nagyszerűségét, hogy nemzetiségi ország felett tudott uralkodni, tudott uralmat, impériumot gyakorolni, be tudta a nemzetiségeket a nemzeti munkába kapcsolni és nemzetiségeket tudott, soha kényszerrel, sőt inkább még valamennyi ellenállással szemben. A retorzió kérdésre vonatkozóan a következő a megjegyzésem: Ugyanaz a mentalitás lehetne teszi

a retorzióknak korlátlanul való gyakorlását.

Hogy az én állampolgáromat üsse azért, mert te ütöd az én magyaramat, ez tulajdonképpen nem egyezik a magyar állammal, a magyar gondolat-tal, a mi nemzetiségi politikánkkal, de ha más eszköz nincs, meg kell tenni. (Éljék és taps.) Ez olyan eszköz, amely elől igyekszem kitérni és mindent megkísérlek, hogy ne kerüljön rá sor, de ha erre kényszerítettek, kénytelen vagyok ehhez a helytelennek tartott eszközhez is nyúlni. Ezt nem nemzetiségi politikai szempontból tekintem, hanem azért, mert ezzel igyekszem enyhíteni azt a keserves és szörnyű

életet, amelyben különösen Dél-erdélyben véreink és testvéreink vannak, hogy sorsukon javítani tudják. (Éljék.)

— Én nem tudom, hogy a magyarországi németiség ezt a kérdést, az asszimiláció kérdését miért állítja be néha olyan elítélően és miért tartja nemzetiségi kérdésnek, egy általuk nem szívesen látott problémának. Én először is nyomát sem látom a mi történelmi múltunkban az asszimilálásnak, mert hiszen ebben a tekintetben meg kell állapítanom, hogy nálunk a németiség részről elsősorban az intelligencia volt és nem a népi tömegek, amelyek asszimilálódtak. (Helyeslés.) Azok asszimilálódtak tehát, akikkel szemben semmi kényszer nem kellett és ez is lehetett alkalmazni. (Helyeslés.) Csodálatos az a vonzóerő, amely ezt az állapotot alkotta és fenntartotta. Mi megtehetnénk, hogy ezt mondhatnánk: nem engedünk benneteket behatolni a magyar életbe, nem adunk nektek magas állásokat, nem hagyjuk, hogy elfoglaljátok a pozíciókat, amelyek nekünk kellenek. Mi magyarok azonban nem így gondolkozunk. Ha itt vagytok és köztünk vagytok, nyitva áll előttetek minden magyar embernek az ajtaja. (Helyeslés.) Ez a mi felfogásunk. A széles néprétegben nem látunk magyar asszimilációt. Asszimilálni nem akarunk. Ha munkatársakat kapunk, azokat a jövőben is szívesen fogadjuk.

Nemzetiségeink a háború előtti állapotainkat hasonlítják össze azzal, ami most nálunk van

— A szörványkérdés az itthoni kisebbségi sorsnak egyik legfontosabb része. Ne méltóztassanak azt hinni, hogy nem történt sok ebben a tekintetben. A szörványterületeken folyó munka talán egyike azoknak, amelyekben sokat kell tennünk és keveset beszélnünk. Mindenesetre ki kell jelentenem, hogy a magyar kormány mindent megtesz ezen a téren, amit helyesnek és szükségesnek tart. A nemzetiségekkel való bánásmódban természetesen vannak zökkenőink és nehézségeink. Ennek tulajdonképpen két nagy alapvető adottsága van. Az egyi az, hogy

nemzetiségeink a háború alatt tértek vissza hozzánk és a háború előtti állapotjainkat hasonlít-

Juk össze azzal, ami most nálunk van.

Nem látják, hogy az ugyanígy van az egész világon, nem is érdekli őket, ők a maguk egyszerű primitív logikájával csak azt látják, hogy a Batacípő korszaka jobb volt, mint a mai. (Egy hang: most vegyék!)

— A másik alapvető tény az, hogy mi nem vettük eléggé tudomásul, hogy a nemzetiségeket ma nem lehet olyan szemmel nézni, mint ahogyan 21 évvel ezelőtt néztük, amikor elszakadtak tőlünk. Ők egy más világban nőttek fel, egy más fejlődésmentek keresztül. Azt hiszem, hogy a mi közigazgatási hatóságaink és más szerveink ezt még nem értik meg kellően. Szerintem az a hiba egyik forrása annak, ami miatt ezek a duzzogások előfordulnak. Ha végignézzük, amint én végigvizsgálok nemzetiségeink panaszfelsorolását, azt kell látni, hogy lényegében kis dolgokról van szó. (Helyeslés.) De elégedetlenség itt-ott mégis van. Ennek az egyik oka, amint azt előbb mondtam, (Egy hang közbeszó: a háboru), egy másik oka az agitáció, ami ezeken a vidékeken állandóan folyik, a harmadik ok pedig a részünkről néha megnyilvánuló türelmetlenség. Ezeken a bajokon segíteni kell és segíteni fogunk. Én Teleki Pál nemzetiségi politikáját valom magaménak (éljenzés), nem tagadom azonban, hogy az események belekényszerítettek bennünket néha abba, hogy erősebb eszközökhöz is nyuljunk. Ennek előidézői, ennek provokálói azonban sohasem mi, magyarok vagyunk. (Éljenzés.)

A sajtó és a cenzura s a hadigondozás kérdése

— A másik nagy kérdés, amelyről méltóztattak beszélni, a sajtó és a cenzura kérdése. A cenzurával én személyesen nem foglalkozom. Én még egyetlen utasítást sem adtam ki, nem ismerem a cenzura utasításokat. Most újabban talán intenzívebben és többet fogok ezzel a kérdéssel foglalkozni. A cenzura háborus intézmény és igaza van az egyik képviselő urnak, hogy abban az utasítási tengerben a cenzor nem mindig találja el a legjobb megoldásokat, mert minden szót minden oldalról megnézik, melyet ebben az országban leírunk. Fokozottan kell figyelni és vigyázni. Kiadtam azonban egy utasítást, hogy a magyar közélet olyan prominens vezető tagjainak cikkeit, akik hivatottak arra, hogy maguk bírálják el és maguk vállalják a felelősséget, azért, amit írnak, azt először nekem mutassák be, ha amit írnak kifogásolható és csak azután cenzurázzák.

— A harmadik kérdés, amellyel tüzetesebben és többször méltóztattak foglalkozni, a hadigondozás kérdése. Ez még sincsen véglegesen megoldva. Az egész kérdést egy polgári hadigondozó hivatal keretében nagyon nehéz lett volna beilleszteni. A képviselő urak szavá tették a tárca nélküli miniszter urnak munkakörét és azt, hogy Lukács Béla miniszter ur miért nem vette át a hadigondozó hivatal vezetését. Ő, a kormánypárt el-

nöke, talán nem volna helyes, ha a hadigondozásnak is ő lett volna kizárólagos vezetője, mert ez mindenestre félreértésekre adhatott volna okot. Meg vagyok róla győződve, ha valaki a saját véleménye szerint nem a megfelelő elbánásban részesült volna, mindjárt valamelyik párthoz szaladt volna, azt mondva, hogy a pártállása miatt van ez így. (Rajnisz Ferenc: nagyon helyes!) Kifogásolni méltóztatták a propagandaminiszter hatáskörét. A propagandaminiszter urnak minden hatáskör rendelkezésére áll, amely az ő nemzeti propagandájának előbbrevitele szempontjából szükséges. A propaganda vezetőjének mindenütt ott kell lennie, mindent látnia kell, mindenre fel kell hívnia a figyelmet, a kormányt mindenről tájékoztatnia kell és mindenütt meg kell jelennie, ahol úgy látja, hogy az ő nemzeti propagandájára szükség van. Ezért van neki szabadkeze. Pro-

Lukács Béla és Antal István felszólalása

— Ezekben a pontokban válaszoltam a legnagyobb problémákat felvető felszólalásokra. Majd bevezető beszédben nem akartam mást, mint a magam gondolatvilágát, a magam szívet idehozni a képviselőház elé. Ha visszhangot kapok, azt hálásan megfogom köszönni, különben pedig méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy minden más oldalról jövő lojális megnyilatkozást kötelességem ebben a gondolatban, amelyet ma délelőtt kifejtettem, a nemzet érdekében elfogadnom és a nemzet szolgálatába állítanom. Kérem tárcám költségvetésének elfogadását.

A miniszterelnök beszédét többször szakította félbe lelkes taps és helyeslés. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után vitéz Lukács Béla tárca nélküli miniszter emelkedett szólásra. Hangzott, hogy egészen röviden kíván a felszólalásokra válaszolni. A legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a hadigondozó szövetség munkájáról, melynek élén a miniszterelnök hitvese fejt ki áldásos munkát. Tárcájának költségvetését annyira szerény keretek között állította össze, amennyire egyáltalán lehetséges volt. Kérte a tárca költségvetésének elfogadását.

Dr. Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter nagyobb beszéd keretében adott választ a tárcája költségvetése során elhangzott felszólalásokra. Beszédében a magyar nemzetvédelem és propaganda céljait ismertette, melyek a következők: Örködni a magyarság lelki és társadalmi frontjának ébersége és helytállása felett. Erősíteni a belső arcvonal egységét, ellenállóerejét, kitartását. Fenntartani és fokozni a magyarságnak a jövőbe és igazságos ügye felülkerekedésébe vetett hitét.

Beszéde további során a nemzetvédelmi propaganda munkájának részleteit ismertette a miniszter. Ez a munka az általános nemzetpolitikai szervezés, a filmpolitika, a kulturpolitika és végül a gazdasági propaganda sikkján mozog.

Tasnády Nagy András elnök. Antal István miniszter nagyhatású be-

pagandaminiszterium nincs, de Antal Istvánnak itt köszönetet mondunk, hogy van és hogy ezt a rendkívüli munkát nagy sikerrel végzi. Pártunk vezérszónokáról, Radányi Gulyás Jenő barátomról kell megemlékezni. Abból a sok értékes gondolatból, melyeket felvetett, kiragadok egyet, amely az ő kedvenc gondolata és szintén a nemzetiségi kérdéssel függ össze. Ennek lényege az, hogy a nemzeti kérdés problémáját a maga tudományos, azután társadalmi és más vonatkozásban fel kellene dolgozni. Ez a munka nagyon értékes lenne. Csináljuk is, de tulajdonképpen értéke csak akkor lenne, ha munkatársakat kapnánk hozzá a nemzetiségek vonaláról is. Akkor jön ki belőle olyan szintézis, melyet tényleg hasznosítani tudunk az ország érdekében.

széde után a miniszterelnöki és kisebb tárcák költségvetésének vitáját lezárták nyilvánította. Határozati javaslatot tett, amely után a képviselőház a tárcák költségvetését általánosságban és részleteiben elfogadta. A legközelebbi ülés kedden, november 16-án lesz, délelőtt tíz órakor, melyen a Ház a belügyminiszterium költségvetését tárgyalja.

Építsük a Szentlélek templomát!

Már 20 éve, hogy a Szociális Testvérek Társulata november hónapban a másvilágra irányítja a figyelmet. Hivatásul kapták a Szentlélek mélyebb, bensőségebb szolgálata mellett: élővé, s valósággá tenni a kapcsolatot a tisztító tűz szenvedő lelkeivel. A Társulat segíteni akar a szenvedő lelkeknek. Ezért hívja fel a figyelmet az értük felajánlott szentmisék, imák, jócselekedetek szabadulást hozó erejére.

Felebaráti kötelességünk segíteni azokon, akik már nem tudnak magukon segíteni. De, annál hathatósabb és hálásabb megsegítői az őket segítőknek. Ezt a mozgalmat a másvilágiak érdekében, beállította egy Isten dicsőségét szolgáló örökimádási templom megteremtésébe. Az ezek, a milliók fillére van hivatva támogatni egy világraszóló szép templom felépítését, amelynek alsó részében fülkékben az elhunytak kapnak méltó elhelyezést — és ugyanott naponta több szentmise áldozatban könyörögnek értük. A felső rész felső Szentlélek hajléka lesz, a hét ajándék oltárával — és örökimádással. A 20 esztendő nem volt alkalmas egy ilyen mélyes hódolatot kifejező épület megépítésére, de a fillérek, pengők gyűlnek, hogy alkalmas pilanatanban — a harcok után remélt új korszakban, megtegyék hivatásukat. Addig a Pro Domo Szövetség három bérházban kamatoztatja az eddig begyűlt összeget. Az évi gyűjtés 20 százalékát más szegény templomok segítésére fordítja. Így részesült a

Mozik műsora:
APOLLÓ: Szerlem a vérpadig.
BELVAROSI: Szeptember végén
CASINO: Borgia Lucrécia.
KORONA: Feltékenység.

Árverési hirdetés

Értesítem az érdekelteket, hogy a 15.184—1943. VI. sz. polgármesteri határozat alapján a Kepes-féle épületek lebontásából kikerült anyagok, u. n. ajtóik, ablakok, vasablakok, vasrácsok, stb. nyilvános árverésen eladásra kerülnek.

Az árverés idejét 1943. november hó 17-én délelőtt 10 órára tűzöm ki és helyéül a Baross-híd mellett elterülő volt Kepes-féle ingatlan területét jelölöm meg, ahol az árverésre kerülő anyagok jelenleg tárolnak.

Az árverésre kerülő anyagok értékét a vevők tartoznak a helyszínen készpénzben kifizetni. A megvett anyagokat árverési vevők tartoznak az árverés időpontjától számított 24 órán belül elszállítani, mivel a vétel időpontjától kezdve a város az elárverezett anyagok épségéért és mennyiségéért semminéven nevezendő felelősséget nem vállal.

Minden ezzel kapcsolatos egyéb felvilágosítások a városgazdasági ügyosztálynál (városháza II. em. 26.) nyerhetők a hivatalos órák alatt.

Nagyvárad, 1943 november 12.
Klomens Rezső sk. tanácsnok.

nagyvárad kapucinus templom is renovációkor a Pro Domo segélyben.

Amíg eljön a jobb idő, gyűjljük a kegyes adományokat. Az adközők elhunytjai tavaly 600 szentmisében részesültek. Ezeket a szentmiséket a főtisztelendő papság ajándékozta. — Nagyváradról is többeket nevezhetnénk meg, kik már évek óta így támogatják ezt a szent ügyet.

A Szociális Testvérek Társasága laudhatatlanul dolgozik, hogy minél több lélek — a Szentlélek felszentelt élő temploma legyen. Az elfeledt Isten — ezt joggal mondhatjuk — a mai világban a Szentlélekről — Aki az Atya és Fiu szeretete, mert ma ez a szeretet hiányzik a egyes emberben, a társadalomban, a népek és nemzetekben. A Szentlélek szövetség kiadásában megjelenő Lélekszava folyóirat van hivatva ezt előkészíteni. Ismerkedjünk meg vele.

14-én vasárnap tartjuk meg gyűjtésünket a Székesegyházban és az Olaszi Szentlélek plébániatemplomban.

7-én, múlt vasárnap az újvárosi Szent László templomban folyt le szép eredménnyel. Mindenszentek estéjén Szöllös rendezett nagyon sikeres gyűjtést. Velence agilis új plébánosa egy kultúrest keretében fogja megrendezni. A premontrai rend is minden évben buzgólkodik e szent ügyben. Isten áldását kérjük ugy a rendezőkre, mint az adakozókra. „Az úristent nagylelkűségében felülmulni nem lehet”.

GYAPJU szövetek, pulóverek, harisnyák **IVÁN** POSZTÓHÁZBAN Kossuth Lajos utca 1 (Sas-pálfota)

Uj nagy szovjettámadást vár a német hadvezetőség

Komoly, de nem drámai a kievi helyzet — Ujabb hatalmas sikereket értek el a japánok a Csendes tengeren Tovább bonyolódik a libanoni helyzet

Moszkva szerint befellegzett a Szovjet nemzetközi elszigetelését célzó politikának

Berlinből jelenti: (B. T.) Berlinbe érkezett értesülések szerint Kievnél a helyzet pillanatnyilag már nem olyan drámai, mint révideg elzött volt, azonban kétségtelenül továbbra is komoly. A kievi csata — mondják Berlinben — még teljes mértékben folyik és a legkevésbé sem lanyhul. Német katonai körök az általános harctéri helyzetről hangoztatják, hogy a német hadvezetés új, nagy szovjettámadásra számít. Nyilvánvalóan tekintetbe kell venni, hogy a harcok kiterjednek és esetleg hevesességükben is fokozódnak. A szovjetrohamok lendülete Csernigovtól északnyugatra az előző napok súlyos veszteségei után csökkent. Ez a viszonylagos harci szünet a jelek szerint azonban csak rövid ideig tart, mert a német felderítők megállapítása szerint a szovjet vonalak mögött új készenlőbe helyezések történtek. Ezenkívül erős szovjetkörök összevonását állapították meg Krivojrognál. Ugy látszik, hogy a szovjet a kievi támadást, a Dnyeper kanyarban végrehajtandó áttöréssel akarja támogatni.

Adáz elkeseredettséggel folynak a bougenvillei harcok

Tokióból jelenti: (MTI) A Német TI jelenti: A Bougenville szigetnél vívott harcok továbbra is adáz elkeseredettséggel folynak. A császári főhadiszállás jelentése szerint november 11-én zajlott le a harmadik légi csata, melyben a japán repülőek egy ellenséges cirkálót vagy nagyobb repülőket elsüllyesztettek és több ellenséges hadihajót súlyosan megrongáltak, még pedig egy csatahajót, két nagy repülőgéphordozót, egy nagy cirkálót, három kisebb cirkálót vagy nagyobb rombolót és még egy további torpedórombolót. Az amerikaiak azonfelül légi harcban elvesztettek két repülőgépet. A japánoknak ezek a harcok 30 repülőgép elvesztésébe kerültek.

„Egészségügyi zárlat” a Szovjet ellen?

Zürichből jelenti: (MTI) Moszkvából jelenti: A Moszkvában megjelenő „Háború és Munkásosztály” című folyóirat legutóbbi száma a moszkvai értekezletről többek között ezeket írja: Nem valószínű meg az a terv, hogy a Szovjetunió ellen irányuló ugynevezett egészségügyi zárlatot létesítsenek, pedig ehhez különböző számításokat fűztek. Befellegzett annak a politikának, amely a szovjet nemzetközi elszigetelését tűzte ki célul. Benes elnök legközelebb Moszkvába érkezik, ahol aláírja a Szovjetunió és Csehszlovákia új segélyszerveződését. A moszkvai értekezlet új szakaszt jelent a nemzetközi kapcsolatokban. Hiba lenne azonban ha lekicsinyelnék a még meglévő nehézségeket.

Diplomáciai kapcsolat a Vatikán és Törökország között

Istanbulból jelenti: (Bud. Tud.): Beavatott körök úgy tudják, hogy a török kormány a legrövidebb idő alatt diplomáciai kapcsolatot létesít a Vatikánal.

Harcokcsiszoroközésre került a sor a libanoni lakosság és francia gyalogság között

Lisszabomból jelenti: (MTI): Kairóból jelenti: Megbízható szemtanú szerint, aki pénteken érkezett repülőgépen Libanonból Kairóba, a libanoni lakos-

ság és a francia gyalogság harcokcsiszoroközése közötti heves összecsapások most már egyre komolyabbak. Mint mondotta, a francia csapatok már csak a főntak megtartására törekcszenek és elhagyják a kevésbé biztos városrészeket. A halottak számát 40—50 főre becsülik. A sebesültek száma sokkal nagyobb, de pontos becsülések még nincsenek. A libanoni lakosság harcban áll a franciákkal Beiruton kívül Tripoliban is. Értesülés szerint egyetlen francia ház sem maradt épségben, mindeniket felgyújtották, vagy kifosztották. A kormányépületet

Német csapatok partraszálltak a dodekanezosi Lerosz szigeten

Berlin. (MTI) Az Interinj jelenti: Német csapatok pénteken reggel, német harcrepülőgépek támogatásával leküzdötték a brit tengeri erőket és több kisebb hajókat elsüllyesztettek és partraszálltak Lerosz szigeten, a Dodekanezoszon. Sikeresen leküzdötték a brit parti biztosítást is és keményen megvetették lábukat a szigeten. Ez időszert harcban vannak a szigeten levő angolokkal és Badoglio-csapatokkal.

Csernigovtól észak-nyugatra kissé enyhült az ellenséges támadások lendülete

Berlin. (MTI) A Führer főhadiszállásáról jelenti a Német Távirati Irodának. A véderő főparancsnoksága közli: A Krim-félszigeten a szovjet nagyobb erőkkel kísérletet tett arra, hogy a Kerestől északra levő hídfőjét kiszélesítse. Az ellenséget a német és román csapatok kemény harc után megállították. Könnyű német tengeri erők meggyújtották az ellenségnek arra irányuló kísérletét, hogy Kerestől délre levő hídfőjét megerősítse. Eközben egy ellenséges ágyúszázadot elsüllyesztettünk. Perokopnál csapataink Nikopoltól keletre meggyújtották az ellenség egyik áttörési kísérletét. A Dnyeper kanyarulatban a szovjet eddigi támadásai meggyúsultak. Kiev harci térségében nem esőkenő hevesességgel folyik továbbra is a betörési hely mélységében dúló csata. A várostól délnyugatra erős szovjet támadások az ellenség súlyos vesztesége közben összeomlott. Tovább délre ellentámadásokkal több helységet sikerült visszafoglalnunk. Csernigovtól északnyugatra az ellen-

a tömeg rohammal elfoglalta és felgyújtotta. Edda, az új kormányfő, tegnap este óta nem hagyta el a házat. A nemzetvédelmi miniszter az egyetlen, akit nem tartóztattak le. A tömeges letartóztatások előtt sikerült ugyanis elmenekülnie. Azt hiszik, hogy ő az irányítója a lázadók mozgalmának.

Londonból jelenti: (Bud. Tud.): Az Exchange Telegraph diplomáciai tudósítója beszámolt a libanoni válság előzményeiről. A feszültség már hosszabb ideje meg volt és kiéleződött októberben, amikor az augusztusi választásból győztesen kikerült kormány először közölte hivatalosan, hogy meg akarja változtatni az alkotmányt és megvalósítani Libanon függetlenségét, amit 1941-ben Nagybritannia és Franciaország megígért. A köztársaság egyedüli hivatalos nyelvévé az arabot akarták kinyilvánítani és külföldön saját diplomáciát létesíteni. Néhány nappal ezelőtt De Gaulle libanoni megbízottja Algirba utazott új utasításokért. Kedden visszatért Beirutba és ugyanaznap az algiri felszabadító bizottság nyilatkozatot adott ki, amely szerint nem ismeri el a tervezett alkotmánymódosítás jogszerűségét. A libanoni kormány azzal válaszolt, hogy alig egy órával később elhatározta az alkotmány megváltoztatását. Ettől a pillanattól kezdve gyors ütemben fejlődtek az események.

Darmol a legelterjedtebb és legrégebbi csokoládés hashajtó. 35 éve milliók használják mert teljesen megbízható, ártalmatlan.

egy átmenetileg veszendőbe ment magaslát és egy helység visszafoglalására vezetett. Német harci és torpedórepülő kötelékek csütörtökön a késő délutáni órákban újból megtámadták az Orántól keletre levő vizeken egy erősen biztosított ellenséges utánpótló karavánt. Az eddigi jelentések szerint 4 teljesen megrakott szállítóhajót 29.000 tonna tartalommal, továbbá két rombolót és egy őrhajót súlyosan megrongáltak, 6 német repülőgépet eltűnt.

Ellenséges repülőkötelékek csütörtökön napközben támadást intéztek megszállt nyugati területek ellen és bombákat dobtak Münster városára. A penetekre virradó éjszaka néhány brit repülőgép zavaró támadást hajtott végre a Birodalom nyugati és északi része ellen. Csütörtökön összesen 19 ellenséges repülőgépet lőttünk le.

Német fogságba került egy angol tüzérdandár-parancsnok

Berlin. (MTI): A délolaszországi harctéren, mint a Német Távirati Iroda értesül, az elhárító harcok súlypontja november 10-én is Mignano-Venafro környéke volt. Venafrotól északnyugatra az északamerikaiak előnyomultak német magaslát állások ellen. A németek a támadásra ellentámadással válaszoltak. Ezekből kemény, még most is folyó harcok alakultak ki. A szomszédos szakaszon az ellenség háromszor megismételte támadásait, amelyek hiábavalóknak bizonyultak. A déli órák óta továbbra is nehéz harcok fejlődtek ki Venafrotól északra, ahol északamerikai és brit csapatok ismételt támadtak. miután a nyugat felé irányuló helyi kísérletek a német ágyúk és aknavetők tüzeiben meggyúsultak. A Volturno forrásvídkén északkelet felé törtek, de támadásaik nagy veszteségek mellett megakadtak. A helyi betörési helyek elrekesztésére irányuló harc még folyik. Német repülőek támogatták a védekező harcokat. Bombákkal és tüzfegyverekkel támadták az angolszász páncélos és gépkocsigyülekezeteket. Az egész középső és keleti szakaszon ismét a legutóbbi napokban csak szórványos helyi ütközetek fejlődtek ki német biztosító és ellenséges felderítő csapatok között. Utólagos jelentések szerint Paolietta mellett, az Adria partjától nem messze, német fogságba került Staverly angol tábornok, tüzérdandár-parancsnok segédtisztjével együtt.

Törökország elutasította a háborúba való belépést

Stockholm. (MTI) A Svenska Dagbladet tudósítója azt írja, hogy Ankarában Menemendzsoğlu külügyminiszter a sajtóöröket tájékoztatta kairói megbeszéléseiről. Az a benyomás alakult ki, hogy a török politikában változás nem várható. Törökország elutasította, hogy

Ez paraválás!

Iyukas zsákokat nem lehet megtölteni, avult lámpát nem lehet árammal győzni. Minden foglalatba áramtakarékos

TUNGSRAM
lámpát!

belépjén a háborúba.

Amszterdam. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A brit hírszolgálat jelentése szerint Faruk, Egyiptom királya a libanoni viszály ügyében tiltakozott De Gaulle-nál.

Antónia. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A libanoni válsággal kapcsolatban Tripolisban utcai harcok folytak.

Amszterdam. (MTI.) A Német Távíráti Iroda jelenti: A brit hírszolgálat közlése szerint Hoover, az Egyesült Államok volt elnöke a kongresszushoz intézett táviratában a következőket jelentette ki: *Nincs szándékunkban, hogy Európa valamennyi népéről oly nagyvonalú rendszeres segélyakcióban gondoskodjunk, mint azt az előző háborúban tettük.*

Hogyan látja Isten az államot?

Báthory József előadása a Katolikus Akcióban

A Katolikus Akció tegnap tartotta a premontrai gimnázium dísztermében második világnézeti előadását. A hallgatóság a termet zsúfolásig megtöltötte. A Szózat eléneklése után dr. Lestyán Endre megnyitotta az előadást. Megnyitójában Szent Ágoston De civitate Dei című művére hivatkozva utalt arra, hogy a történelem zökkenőkön át halad ugyan, de mégis a történelem felett áll az Isten és végül is Isten országának kell a földön diadalmaskodnia. Ma is nehéz időkben élünk, készül az új Európa. Építeni akarunk, meg kell tehát ismerünk mi az Isten gondolata az államról, hogy szerinte építhessük fel az új Európát.

Ezután Vass Dezső papnövendék szavalt a Mecs László: Boldog a nép, mely örülni tud című költeményét. A nagy helyesléssel fogadott szavalt után dr. Báthory József piarista igazgató tartott előadást arról, hogy mi az Isten gondolata az államról.

Ha az államok életéről helyes véleményt akarunk alkotni, figyelembe kell vennünk, hogy mindig döntő tényező volt az államok sorsának alakulásában az egyén és közösség egymással való harca vagy a kettő helyes elrendeződése. Mivel e két tényezőtől függ az államok sorsa, fontos, hogy helyes legyen róluk az értékelésünk.

A továbbiakban az individualista és kollektív, totális államelméletet ismertette. Az individualista felfogás az egyént teszi meg mindennek a mértékévé és az államot is az egyének szerződésen alapuló intézményének tekinti. Főelve a szabadság, amely az élet és társadalmi berendezkedés minden területére kiterjeszkedik. Szomorú következményeit tapasztalhattuk a gazdasági liberalizmusban, amely egymagában is ítéletet mondhat az individualista felfogás tarthatatlanságáról. A pápa is megemlékezett a Quadragesimo anno

című körlevélben, hogy az individualista liberalizmus felfalta magát.

Az individualista világszemlélet tönkretette a családi életet, beledobta a vallást a köztudatba, erkölcsi és vallási téren pedig végső eredménye a jelenvilágiság lett, amely az Istent kifeléjezi az élethől.

Az individualista szemlélettel ellentétben áll a kollektív világnézet, a totális államelmélet, amely szerint az állam a minden. Az állam mindenbe teljes hatalommal beleszól. Az individualizmusban a szabadság volt a bálvány, a kollektív elmélet szerint pedig az egyenlőség. Az individualizmus a szabadság reakciójaként szerepel.

A totális elmélettel szemben kiemeljük, hogy az államon belül lehetnek közösségek, amelyeknek Istentől és természetétől megszabott jogaik vannak. Ezek a közösségek sokszor jobban meg tudják oldani feladataikat az állam beavatkozása nélkül és éppen ezért az államnak ezeket a jogokat figyelembe kell vennie. A keresztény államelmélet új elvekre épít. Az előző két államszemlélet az embert nézi csak, a keresztény államszemlélet a hivatásrendiség alapjaira épít és köztét teszi a törekvések céljává. Az egyháznak is jelentős szerepe jut az élet irányításában, de nem feledkezünk meg a család jogairól sem. Vigasztalóan állapíthatjuk meg, hogy a történelem utjai a keresztény államszemléletnek adnak igazat és a történelem utjai feléje haladnak.

A nagyhatású előadás után az Immaculata intézet római katolikus óvónőképzőjének városunkban jól ismert és mindenki által magasra értékelt énekkara adta elő Malmos László: „Magyar föld éneke” című szerzeményét. Csiky Gyuláné énektanár vezényletével. A magas színvonalú est dr. Lestyán Endre szavaival, majd pedig a pápai himnusz elénekléseivel ért véget.

Egy marék föld

Írta: Papp Imréné

Fodor tanár úr becsúzott a tanítványaitól. Sugaras barna szemének meleg pillantása még egyszer átölelte őket. Kicsit sóhajtott, így év közben nehéz elmenni, hogy végzik el az anyagot, — tűnődött, miközben szokása szerint hátrattat kezekkel a padok között sétált. Kicsit megállt, majd fáradt léptekkel felment a katedrára. A csillogó gyermekszemek élénken figyelték minden mozdulatát. Valami feszültség és izgalom volt a levegőben.

Az asztalra támaszkodott, ajka megremeg, amint megszólalt: Most becsúzzom tőletek, tanuljatok továbbra is, komoly időkben élünk és ezt nektek is meg kell érteni. Aztán szeressétek a növényeket és az állatokat, mert amint már annyiszor mondtam, azok is éreznek és szenvednek, mint az emberek. Elhallgattott, arca elszomorodott a jobb szemöldöke kérdőjelle görbült... mi lesz veletek? — tolt a kérdés ajkára, de nem mondta ki. — Legyetek jók Isten veletek... — fejezte be vártanul a szót, felé indult. A fiúk néma felálltak, egyszerre mintha hideg szél súvított volna

na végig az osztályon, a gyermekek dideregni kezdtek.

A tanár az ajtóban megállt, visszanezett mégegyszer, hogy emlékébe vésee azt a néki annyira kedves képet, szomorú pillantása végig szaladt a padok során, s egy múlt pillanatra megpihent kedves tanítványa, Kiss Imre sovány alakján. Az osztályban dermedt csendült. A gyermekek még lélegzeni is alig tudtak. Az ajtó becsukódott.

A fiúk még pillanatokig mozdulatlanul álltak, ekkor az utolsó pad szélére kilépett Nagy Pál és az osztály közepére állva, titokzatos képpel kijelentette, hogy ő hallotta, hogy a tanár úr bombázót isz és egy kétmotoros bombázót fog vezetni. A fiuknak meg a fülei is megnyultak az izgalmas hírtől. — bombázót isz... — suttogták áhitattal. Nem jól tudod, sivitott bele az ámult csendbe a Hodos Pisti vékony hangja. — mert én igenis a bátyámtól hallottam, aki tiszt, hogy a tanár úr páncélkocsi parancsnoka lesz.

Nagy Pál erre odacammogott Hodos Pisti elé és nagy kerek képét annak

egérrarca elé tolvá morogta. — hát te megint jobban tudsz mindent mint mas? — és jól belemarkolt Hodos Pisti sovány vállába. — Te meg mindig hazudsz, sivitott fel Hodos Pisti. Nagy Pál kövér képe elveresedett. — Csak azért is bombázó — ordította, és Hodos Pistit úgy lödítette keresztül a padon, hogy az a katedra elé esve nagyot puffant. Erre kitört az általános üvöltés az osztályban. A fiúk a padok tetejére ugráltak, vonalzókat, könyveket és radiókat röpködték. Bombázó!... — üvöltötték a Nagy Pál pártiak. — páncélkocsi... — ordították a Hodos Pista körüliek és pillanatok alatt az egész osztály egy hőmpölygő, rugdalozó és üvöltő gomolygá váltzott.

Csak Kiss Imre állt mozdulatlanul a padjában. Ő nem tudta elképzelni, a tanár urat sem egy bombázó gép mélyén, sem egy páncélkocsi elején, hanem csak úgy, amint azon a szép őszi délután, mikor együtt sétáltak a cserjésben s növényeket gyűjtöttek és közben a tanár úr csodálatos szép dolgokat mondott a növények és virágok életéről. Kiss Imre az ablak felé fordult, nehogy a fiúk meglássák az arcát, mert nagy aranybarna szeméből sűrűn potyogtak a könnyek a kezében tartott „növénytan”-ra.

Fodor tanár úr pedig sem repülő, sem páncélkocsi vezető nem lett, hanem mint gyalogos hadnagy indult el az orosz mezők felé.

Már napok óta meneteltek. Fodort hadnagy úr már alig emelte a lábát, olyan fáradt volt, és a dereka is erősen sajtott a sok hajogatástól. Hogyne, hiszen tavasz van orosz földön és a hosszúszerű füvek között gyönyörű rozsasziñű és kék virágok pompáztak. A hátizsákja már tele volt mindenféle gyökérral, levéllel és virággal, s alig várta a pihenést, hogy gyöngéden újjai közé vegye és alaposan megvizsgálja, hogy hasonlítanak-e magyar rokonaihoz.

A vadrózsa pazar pompával nyílt, s a szederfa édes illata csiklandozott. Valahol egy fülemile énekelt. — hajlékony éneke és erőteljes tiszta trilláin egyenesen az ég felé szálltak s a levegőben a pihenés és a béke jó illata ienggett.

Egy erdőhöz értek. Fodor hadnagy egy öreg tölgy kiálló gyökereire ült, s mindjárt elövette hátizsákját és kincseiben turkált. Ugy elfelejtkezett halálról, tüzről, pusztításról, a háborúról, mint ha otthon ült volna a szobájában és ott vizsgálta volna a csillag alakú fehér virág selymes leveleit.

Na Fodor Jóska, — nevétek a baj-

A huszonhat éves Balfour-nyilatkozat és ami mögötte van

Rég vege lesz már ennek a háborúnak, az arab-zsidó kérdés valószínűleg még mindig ott tart majd, ahol tegnap, vagy mondjuk 1917. november 2-án, amikor Lord Arthur James Balfour külügyminiszter írásos ígéretét megismerte a világ a palesztinai zsidó őshaza visszaállítására vonatkozóan. A probléma nem új keletű. Ezekben a napokban, amikor a világ legszörnyűbb háborújának diplomáciai és fegyveres frantjáról annyi jelentés, hír és célzatos beállítás szinte óráról-órára indít rohamot az egyéni és nemzeti értelem ellen, látszólag szerényen húzódik meg egy híradás a Közelkelet még valószínűleg sokáig megoldatlan kérdéséről: *kié legyen Palesztina?*

1

November 2-án múlt huszonhat éve, hogy ismeretessé vált a Balfour deklaráció néven ismert diplomáciai okirat. Az Izlam Központi Intézete ebből az alkalomból az évforduló napján tiltakozó gyűlést rendezett a brit Palesztina-politika ellen, — jelentette a Német Távirati Iroda. Husszeini jeruzsálemi főmufti emlékeztetett arra, hogy az első világháborúban az araboknak függetlenséget, ugyanakkor azonban a zsidóknak Palesztinát ígérték és az arab országok felosztását tervezték. Ma is azt a látszatot kellik, hogy az arab egységet támogatják, holott ugyanakkor a palesztinai zsidó állam ügyét viszik előbbre. A Balfour nyilatkozat az arabok elleni legnagyobb árulás — mondta a főmufti. Most az arabokat Németország és Japán ellen akarják háborúba kergetni, holott ez a két állam mindig megértéssel viseltetett az arab kérdés iránt. Irak miniszterelnöke, *Kalmi* kijelentette, hogy éberem figyelni a palesztinai kérdés alakulását, az angol elnyomás ellenére segíti az arab területet az idegen hódítás ellen.

Manzur Dsud, Egyiptom együttérzését hangoztatta. Végül az Izlam vallású országok helyeslő megnyilatkozását olvasták fel.

2

A kérdés tehát napirenden van, a zsidóság és az arabok küzdelme keresztelkedik szociális küzdelmekkel, nyapolitikával, rab egység-törekvésekkel. Nehéz ezeken az öszekuszálódó szálakon eligazodni.

A kétezer éves szétszóródás után a zsidóság új hazát kereső mozgalmát Cionizmus néven ismeri a világ. 1896 előtt Herzl jött azzal a gondolattal, hogy a zsidóság ismét foglalja el azt a földet, amelyet az arabok már magukénak tekintenek. *Schonbloem* rabbi egy szép napon kalandos tervvel tarsolyában elindult Párizs felé, hogy a pénzhatalmasságnak előadja fantasztikus mondokáját, amelyet körülbelül így fogalmazott meg: „Onnek, Mr. Rotschild, több pénze van, mint a világ zsidóságának együttvéve. Segítségére akarok lenni, hogy ezt a pénzt megfelelően fektesse be, kitűnő ajánlatom van az ön számára. Vegye meg Palesztinát a törököktől, alapítson ön vagyonával zsidó államot és akkor mi, zsidók, királyunkká választjuk. Dávid és Salamon utódává”. A kalandos álmokat szövő rabbit örültnek nézte a titkár, nem juthatott tehát Rotschild magas színe elé. Végighallgatta azonban az előszobában elmondott tervet a gyermek Edmond Rotschild, aki orosz és román zsidók részére telepeket vásárolt Palesztinában.

Az arabok nem nézték jó szemmel az új honfoglalást. A küzdelem vért kívánt. S a világ hosszú időn keresztül értesült arról a harcról, amely vérell itatta Palesztina földjét. Az első világháború kezdetén élt még a németekben a bagdadi vasut megszerzésének vilmosi terve. Amikor a háború teljesen kibontakozott s a vasút

megszerzésének álma messze eltörlődött, Szuez megszerzése lépett előtérbe. Ha a csatorna német kézre kerül, egyszerűen elvágták volna a németek Angliát Indiától, Ausztráliától és Új-Zelandtól. Megindult tehát a hadianyagszállítás Palesztina felé, török csapatok élére német tisztet vezényelték, kész volt a terv a nagy támadás megindítására. Nem maradtak télenek az angolok sem, politikai aknamunkába kezdtek. Egy fiatal tisztet, T. E. Lawrance kapitányt bízták meg a szervezéssel s a „titokzatos” ezredes megoldotta azt a feladatot, amit hazája, Anglia rábízott, Palesztina — az angoloké lett, arab és zsidó segítségével. Ezért mondta joggal mindkét fél, az arab és zsidó: „A vér, amelyet atyáink és testvéreink ontottak ki ezen a földön, elválaszthatatlanul hozzáköt. A világháború alatt mi is küzdöttünk Palesztina szabadságáért és önállóságáért a csatatereken a mi vérünk is összevegyült az angol katonák vérével”.

A világháború végén a versaillesi szerződésen ott szerepelt Palesztina sorsa is. Természetes, a két fél felkészült a döntő küzdelemre. Az arabokat Feiszal, a zsidóságot Aron Aronsohn képviselte — volna. Londonból repülőgépen sietett Párizsba, de repülőgépe sohasem érkezett meg, a La Manche csatornában örökre eltűnt. Benne siratta el a világ zsidósága Herzl álmának megvalósítóját.

3

Azóta a világ zsidóságának térdhódítása s az arabok ellenállása még fokozottabb lett. 1935. januárjában az arabok nem akarták átadni a zsidók által megvásárolt földbirtokokat. Közbelepett az angol dörmögés, tüzet és halált, ami a földön tombol. A hadnagy megemelte kicsit a fejét és előre nézett. Egy katona hátát látta s akkor megértette, hogy hordágyon viszik a kötözökhelyre. Sebe nem volt veszedelmes, — már egy hét múlva felkötözött karcait jarkált a kis faluban, amelyet elfoglaltak. A falu szélén kiesel földbéasott házában lakott a legényével. Öreg pár ember volt a kis ház. Az öreg asszony nancu este friss tejet adott a sebesülteknek és mindenféle orosz szavakat hümmögött. Az öreg ember reggel kiment a földre és ott dolgozott apestig. Csendes, békés és jóga öreg voltak.

Fodor hadnagy alig hogy librállt, elindult megkeresni az orosz. Nem tudott az emléketől szabadulni, még éjjelente is kísértette az az ismert barna szempár. Olyan nyugtalanságot érzett, mint mikor egy ritka növényt talált és nem tudta, hogy a növények melyik csoportjához tartozik.

A foglyok még ott voltak, sorra nézte őket, — egyik sem volt az, akit kerestett. Lehet, hogy már eltemették, tűnődött és valami megmagyarázhatatlan szomorúságot érzett.

hordágyon vittek vissza Tel-Avivba, ahonnan munkahelyükre indultak. A revolverdörrenések ekkor már igen gyakoriak voltak. Négy éve forrt, sustergett már a nyugtalanság Palesztina arab lakosságában. Az arabok betolakodónak tekintik a zsidóságot és azzal vádolják Angliát, hogy megszegte ígértét. Az arab világ ma is nyugtalan. Nem bizik ígéretekben már régen, ezért ajánlották fel néhány évvel ezelőtt az Izlam kardját — Mussolininek. Ki valóítja meg az arab egységet, kié lesz Palesztina? Ez is egyik nem mellékes tényezője lesz az új világrend kialakulásának.

Közép-Kelet nagy döntések előtt áll...

IVAN LÁSZLÓ

Több évi fegyházbüntetéseket szabott ki a kolozsvári törvényszék a kommunista bűnügy vádlottjaira

Kolozsvár, (MTL.): A kolozsvári törvényszék ötös tanácsa pénteken hirdetett ítéletet öt heti tárgyalás után az északkelet-kelet kommunista propagandatevékenység elmaradt vádlottainak bűnéiben. A megidézett több, mint száz vádlott közül 66 vádlott ügyét tárgyalta a törvényszék. Négy vádlottal szemben az ügyész a vádat elejtette. A bíróság a perbeszédnek elhangzása után a bíróság a vádlottak közül 11-et fegyházra, egyet börtönre, 36-ot fegyházra, egy kiorot fegyházra, a többi büntetésre ítélte. Tíz vádlottat felmentett a bíróság. A vádlottak közül *Kohnreich* Imrét 7 évi, *Neumann* Sándort 6 évi, *Meister* Hermann 5 évi, *Fried* Bélát 5 évi, *Kohn* Jenőt 4 évi, *Roth* Imrét 6 évi, *Roth* Lajost 3 évi, *Fuchs* Izsákot és *Berkovits* Rudolfot egyenként két és fél évi, *Grün* Manót 2 évi és 2 hónapi, *Mihály* Imrét 2 évi fegyházbüntetésre ítélték. Az elítéltek politikai jogait tíz évre felfüggesztették.

Az ítélet indokolása kimondja, hogy a vádlottak a román megszállás alatt kommunista sejtekben szervezkedtek és kommunista tevékenységet fejtettek ki. Ennek működését a második bécsi döntés után is folytatták, egészen leleplezésükig. Az ítélet kihirdetése után az ügyész indítványára a bíróság elrendelte 13 vádlottnak az őrizetbevételét.

társai — te utánad is nemsokára ezénás szekér fogja vinni a füvedet. ha ilyen tempóban gyűjtöd.

Fodor hadnagy csak csendesen molygott, — mit tudjátok ti, — gondolta, — hogy egyetlen parányi virágkehelyben mennyi isteni titok van elrejtve.

A csapat beásta magát az erdőbe. A futóárkok ezerszélyesen kanyarodtak s fölöttük a sűrű lombok közt a nap vörös fénye szemkápáztatóan játszott a színek csalóka játékát.

Kora reggel dörrenések és sívások hangját hozta a szél. Éjjel aztán pokoli hangzavarrá keveredett a mind inkább közel hangzó robbanás, süvöltés és vonítás.

A gépek életre keltek és elindultak, hogy alkotójukat, az embert elpusztítsák.

A harc már órák óta tartott. Az erdő szinte le volt tarolva. A fák koronáit lekaszálták a süvöltő és robbanó lövedékek, s a csupasz kormos fatörzsek úgy meredtek az ég felé, mint egy szörnyű nagy ravatal kialudt gyertyái.

Rohamra mentek. Kiertek a letarolt erdőből és lombán haladó tankok mögött mentek előre. Gödrökön, árkokon rohantak keresztül, míg elértek az elengedő lövészárkot. Előretartott fegy-

verrel egyenként ugrottak bele.

Fodor hadnagy legelől rohant, valami vörös köd ült az agyára, lénye egészen kieserelődött. Őlni akart, megölni azokat, akik elpusztították a fákat, akik felszebezték a földet, akik elarulták az életet és temetővé tették a virágos réteket. Őriási lendülettel ugrott a lövészárkba. Szinte karnyujtásnyira egy arcát találta magát szemközt. Visszahőkölt. Kiss Imre, buggyant ki a száján, mert szemben vele szakadozott orosz egyenruhában, mintha legkedvesebb tanítványa. Kiss Imre állt volna. Az orosz mozdulatlanul állt, riadt, gyermeki tekintetű, aranybarna szemű tágra nyilva nézett, finomrajzu fiatal arc az ijedségtől olómszínű volt. Fodor hadnagy nem lött, valami ismeretlen erő megbénította a kezét. Az orosz magához tért s célzás nélkül lött. A golyó Fodor hadnagy vállába furódott. Jobb keze elerőtlenedett, de még volt annyi erő benne, hogy a fegyvert bal kézbe átlendítse, s a bal kar aztán villámgyorsan és biztosan sújtott a puskaggal az orosz katona felé. Valami recsent és Kiss Imre kísérteties hasonmása a hadnagy eszmája előtt feküdt. Fodor neki-támaszkodott a lövészárk falának és nézte az előtte fekvő testet. Szédült. — rosszak az idegim, — gondolta és

puhán összeomlott úgy, hogy feje az orosz katona véres feje mellé került.

Arra ébredt, hogy csendesen himbálódik. Kinyitotta a szemét. Az alkonyodó ég nézett vissza reá rózsaszínen és olyan ártatlanul, mintha nem látta volna a pusztítást, tüzet és halált, ami a földön tombol. A hadnagy megemelte kicsit a fejét és előre nézett. Egy katona hátát látta s akkor megértette, hogy hordágyon viszik a kötözökhelyre. Sebe nem volt veszedelmes, — már egy hét múlva felkötözött karcait jarkált a kis faluban, amelyet elfoglaltak. A falu szélén kiesel földbéasott házában lakott a legényével. Öreg pár ember volt a kis ház. Az öreg asszony nancu este friss tejet adott a sebesülteknek és mindenféle orosz szavakat hümmögött. Az öreg ember reggel kiment a földre és ott dolgozott apestig. Csendes, békés és jóga öregek voltak.

Fodor hadnagy alig hogy librállt, elindult megkeresni az orosz. Nem tudott az emléketől szabadulni, még éjjelente is kísértette az az ismert barna szempár. Olyan nyugtalanságot érzett, mint mikor egy ritka növényt talált és nem tudta, hogy a növények melyik csoportjához tartozik.

A foglyok még ott voltak, sorra nézte

őket, — egyik sem volt az, akit kerestett. Lehet, hogy már eltemették, tűnődött és valami megmagyarázhatatlan szomorúságot érzett.

Külön ápolták a sebesült foglyokat. Azokat is sorra nézte. Túrelmesen mind egyiknek az arca felé hajolva — kereste azt az ismerős és mégis ismeretlen gyermeki szempárt.

Végre megtalálta. Egész feje be volt pólyálva, szörnyű fejszebe volt. Szeme le volt hunyva és cserepes ajka állandóan dadogott. Fodor hadnagy tele tette a kulacsát jó hideg tejjel s azt a beteg fogoly szájához tartva, addig tartotta ott, míg a sebes ajkák kinyitak és a hűsítő tej eltűnt a láztól égő szájjüregében. Mindennap megnézte a foglyot és valami megmagyarázhatatlan vonalmat érzett iránta.

A fogoly egy reggel visszanyerte öntudatát. Tízta szemé csodálkozva nézett a tisztre, aki mindennap tejet adott neki.

Fodor hadnagy orosz szótárát kezbe véve leült a fogoly fekhelye mellé.

— Ismerze-e? — kérdezte a szótár segítségével.

A fogoly igent intett.

— Hány éves vagy? — faggatta a hadnagy.

A fogoly felelt, a hadnagy a szótár-

Mibe fekteti be az OTI 66.6 milliós készpénzfölöslegét

Mammutépítkezések és új befektetések. — Mennyi betétet kapnak a bankok. 20 milliót kap a főváros, 13 milliót a községek

Az OTI november 14-én, vsáárnap tartja rendes évi közgyűlését, melyen ismertetik a belügyminiszter nemrégén kelt leiratát, az *intézet készpénzfölöslegeinek gyümölcsöző elhelyezése ügyében*. Az OTI ezidőszerint 66.6 millió pengő készpénzfölösleggel rendelkezik. A belügyminiszter 63.4 millió pengő befektetése iránt intézkedett. A leirat szerint 20 milliót ad kölcsön az OTI a fővárosnak kislakásépítés céljára 28 milliót saját beruházásaira fordít. 13.4 millió pengőt közületi kölcsönökbe fektet, 1—1 millió pengőt pedig a Nemzeti Sportszarnok céljaira, a Nemzeti Sportszarnok céljára, illetve hitelpolitikai célokra fog felhasználni. A közelmúltban sok esetben megtörtént, hogy a belügyminiszter intézkedésére az OTI egyes közületeinek kölcsönökét szavazott meg, de az illető közületek a kölcsönt nem vették fel és erről értesítést sem küldtek az intézetnek. Emiatt tekintélyes összegek lekötvén, felhasználatlanul hevertek. A belügyminiszter most közölte az OTI-val, hogy amennyiben a megszavazott kölcsönököt az érdekeltek 4 hónap után sem hívják el és értesítést sem küldenek az OTI-nak, mely szerint a kölcsönra igény nem tartanak, kötelesek a bankkamat és a kölcsönkamat közötti különbözetet az intézetnek mindaddig megfizetni, amíg a kölcsön ügyében a maguk részéről végérvényes határozatot nem hoznak.

Az OTI saját beruházási céljára főleg az albertfalvai kislakásépítkezésekhez használja fel a belügyminiszter által kijelölt 28 millió pengőt. Az albertfalvai építkezések befejezéséhez még 17 millió pengő szükséges. Bérházak és egyéb ingatlanok vételére 5 milliót fordítanak. Győrben kislakásokat épít az intézet 600.000 pengőért, kisebb építkezéseinek póthitel-szükségletére pedig 500.000 pengőt fordít. Elhatározta az OTI a belügy-

miniszter utasítása nyomán, hogy orvosi lakások építésére 5 milliót, jegyzőlakások és község-házak építésére 5.3 milliót bocsát kölcsönképpen községek rendelkezésére.

Fejér vármegyének 700.000, Máramaroszigetnek 1 millió, Budafoknak 900.000, Esztergomnak 100 ezer, Zentának 160 ezer pengő kölcsönt ad kórház, egészségház, villamosmű, vízmű, csatornahálózat és vágóhid építése céljára.

A belügyminiszter közölte az OTI-val annak a 85 községnek a jegyzékét is, melyek között jegyzőlak és község-háza céljára a kölcsönököt folyósítani kell. A legnagyobb összegű kölcsön ilyen célra 120.000 pengő. Hangsúlyozza a belügyminiszter, hogy a pénzügyminiszterrel együtt előzetesen megvizsgálta az illető községek háztartási helyzetét és azt a kölcsönbiztosítéka szempontjából megfelelőnek találta. Ezeket a kölcsönököt 25 évre 5.5 százalékos kamattal kell folyósítani az OTI-nak.

Közölte a belügyminiszter az OTI vezetésével, hogy a rendkívüli időkre való tekintettel nem zárkózik el attól, hogy ha a körülmények szükségessé teszik, a saját beruházásokra előirányzott összeg keretén belül egyes építkezéseket az OTI mellőzön, az arra szánt összegből már beruházásokat végezzen, esetleg ingatlanokat vásároljon. Intézkedett egyúttal a miniszter aziránt, hogy az OTI milyen arányban helyezze el készpénztökeit az egyes pénzügyintézeteknél.

Az OTI egyébként jelenleg is nagyarányú építkezéseket folytat és további hatalmas építkezéseket tervez.

Budapestben a Magdolnavárosban több mint 1400 lakás építkezése van folyamatban. Albertfalva kertvárosában 1100 lakás épül. Pócsmegyeren szintén nagyobb szabású lakótelep építkezését kezdték meg. Galántán ugyancsak több lakóházat épít az

OTI. Budapestben nemrég készült el a Szent Imre herceg-utján a honvédtiszt bérház és befejezés előtt áll a Bécsi-uton, a Hungária köruton és a Rumbach Sebestyén utcában több modern bérpalota. Előrehaladott állapotban van az Orczy-uton, a San Marco-utcában is 3 bérház. Elkészült az Éva-utcában 2, a Károly király-uton a Bécsi-uton és a Dob-utcában egy-egy újabb bérház terve, melynek kivitelezéséhez szintén hozzákezdnek. Bérházat épít még az OTI Kolozsvárott és Kecskeméten. Vidéki szekházak lé-

tesülnek Ungvárott, Kaposvárott, Kecskeméten, Veszprémben, Debrecenben, Nagyváradon, Szombathelyen és Pápán. Új rendelőintézet épül Csapelen, Budapestben a XI. és XIV. kerületben, míg a központi rendelőt a Tisza Kálmán-téren fogják felépíteni. — Megindul a pécsi tüdőbetegszanatórium építése, az Erzsébet nőgyógyászati fűrdőkórházat kibővítik, a községit tüdőbetegszanatóriumot teljesen átalakítják. Hajdusoboszlón új gyógyházat, Visegrádon munkásszanatóriumot, Balatonlellén és Királyhágón fűrdőtelepeket, Balatonkenesén léány-üdülőtelepet. Fenyvesvölgyben és a Fácán üdülőtelepen hatalmas új üdülőket létesítenek. Teljesen átalakítják az OTI Szobráncfürdőt s előkészületeket tett az Uzsoki-utcai kórház hatalmas aranyu kibővítésére.

Virágot tessék!

Ki ne ismerné az esti szórakozó helyek örök pendlőit, a folyton mozgó virágáros nénikéket, akik éjszakáról-éjszakára megrakott virágkoszorúkkal járják a vig lakókat s fardhatatlan szívélyességgel kínálják tarka csokrétaikat: Virágot tessék... Nesztelenül, koptatott tipegnek át az ezüsttükros termek zenés moraján, s riadtan körülülkésze, bizalmas, fogatlan mosollyal sugják a szépássonnyos asztalok gavalérljai felé: Virágot tessék...

Igy volt ez legutóbb is. Jött, halkan tipegett a virágáros néni. — végig az étterem fehér asztalai között s gépiesen kínálta illatos portékáját: Virágot tessék... Csakhogy most a szokott szelűs, őszirózsás kosár mellett egy kistálca ibolyacsokrot is nyújtott az asztal felé. — Ibolya! — A tavasz legbájosabb, legszerényebb és legillatosabb virága — most a novemberi didergő éjszakában, — nagy szenciája a mozgó virágpiacnak.

Sok kis lilabokréta egymás hegyén-hátán, kicsinyre porciózott csokorfejükkel riadtan bújnak össze a rozsdás bá-

dogtálca közepén s letépett haldoklásukban talán megbánták kéci születésüket: mért is hitték a csalfa őszi nap tavaszi melegének... Csúf fekete cérna fonta körül soványka nyakukat. Ugy nézett ki apró lilafejük alatt a sötét körtélék, mint foszlott gyásznyakkendő. — mintha saját életüket gyászoltak volna. Illatuk sem volt. Tán ott maradt a kihűlt őszi avar alatt, vagy kiszivta a novemberhajnali csipős dér. Hiába permetezte be a virágosnénike olesó szagosvizzel, a hitvány illatpancs még szomorúbbá tette hervadt életüket, pírulva túrték egy darabig a jóságú asszonykezek elnéző simogatását.

Záróakor már sok kis lilacsokor hevert eltaposva a fehér asztalok között. Felreceszszott, bomlott gyásznyakkendőjükkel, pacsuli illatukkal nem voltak méltóak tavaszi testvéreikhez. Ott fehédték szörnyethalva a hánus, cigarettavéges pádlón, a virágáros nénike pedig már messze járt s fogatlan mosollyal tovább kínálta tarka portékáját: Ibolyát, — virágot tessék... (k)

ból kikereste. — tizenhét.

— Apád anyád...? — hangzott tovább a kérdés.

— Nincs... — s a fogoly keze a föld felé mutatott.

— Hogy hívják? — hangzott a hadnagy hangja.

A fogoly elgondolkodott. — Vaszilij. — felelte tompán.

— A vezetékneved?

A fogoly kissé elfordította fejét és pulha vonalú ajkait szorosan összezárta.

A hadnagy kis ideig várt. — felelet nem jött.

— Imádkozni tudsz? — kérdezte a tiszt.

A fogoly tágranyitotta láztól fényes szemét. — régen, mikor még élt az apám... de most nem... — és fejét ismét elfordította.

Aztán a szótár segítségével napoként beszélgettek.

Fodor tanár úr el kezdte tanítani az orosz gyereket. Beszélt neki az iskoláról, templomról, Istenről.

A fogoly feszülten figyelt. Szemében őszinte, gyermeki kíváncsiság fényelt. Csodálattal nézte a furca embert, akit ő megakart ölni. — s aki őt majdnem megölte. és most mellette ül, k'njait enyhíti és lelkét gondozza.

— Te bátyuskám, úgy-e pap vagy?

— kérdezte egy napon Vaszilij.

— Tanító vagyok. — felelte a hadnagy.

— Akkor a tanító és pap egy, ugy-e? — hangzott a kérdés.

A hadnagy elgondolkodott. Eltűnődött az emberi lélek esodálatos mélységén, amelyen átűr az isteni szikra még akkor is, ha az a lélek sötétben és tudatlanságban volt tartva. Ime itt van a nagy orosz birodalom egy elhagyott gyermeke. — aki a lelkében megérzi a nagy igazságot, hogy a tanító és pap egy, mert mindkettőnek az a hivatása, hogy az emberekkel megismertesse az Igazságot. — az Igt és Szeretetet.

Kevés idő alatt nagy és esodálatos barátság virágzott ki a magyar tiszt és az orosz fogoly. — a tanár és a gyermek között.

Vaszilij hamar megtanult imádkozni. Megtanulta, hogy Isten mindenütt ott van a világon és a krisztusi szeretet nem ismer különbséget a teremtmények között. És, hogy a föld felé boruló égbolt Isten legszebb temploma, ahol a legkisebb hangyától kezdve a hatalmas hegyekig minden az ő akaratától függ.

Egy éjjel rekedt ordításra ébredt Fodor hadnagy. Az ajtón Vaszilij esett be és zihálva hörögte: — vigyázz, partizánok. A hadnagy az ajtó felé indult, de

Vaszilij élébe ugrott. Géppisztoly hangja csattant. — Vaszilij lezuhant. A hadnagy visszahúzódott a fal felé, gépfegyverét az ajtó felé irányította és tüzet nyitott. Katonák rohantak és általános lövöldözés keletkezett. Aztán minden elcsendesedett.

Az ajtó előtt keresztben Vaszilij holtteste feküdt s nem messze tőle a pajta ajtajában az öreg házaspár. Az öreg asszony hátát a pajta ajtajának támasztva ült s még holtan is ölében délgette a géppisztolyt. Az öregembernél csak revolver lehetett. — mert az mellette feküdt. Még vagy nyolcan feküdtek holtan, férfiak, asszonyok, akik nappal békés munkásemberek, éjjel pedig orosz támadók.

"Vaszilij testét bevitték a házba. Szeme félig nyitva volt s fejszébeől megindult a vér. Több golyó érte. A hadnagy letépte a szakadt inget, hogy a sebeket megnézzék. Kicsiny sebek voltak azok. — de a halál befért rajtuk.

A halott nyakán egy piszkos spárgán kis pléhdobozka csüngött. A hadnagy kinyitotta. Fekő fényképet vett ki belőle, amelyről Vaszilij szeme nézett vele szembe egy magyar bakaruhába öltözött arcáról. Megfordította a fényképet. Elszíntelenedett irás volt rajta: "Csáti Mihály, Szolnok 1915".

— lejjebb frisebb keletű gyakorlatlan irás: „fijamnak — Vaszilijnak.”

Fodor hadnagy mélyen a fű fölé hajolt s zselblámpája fényénél addig nézte a halott fehér arcát, míg könnyei elhomályosították szemét. Aztán megfogta a lecsüngő espadt hideg kezét és megozorította: — Készönöm bajtárs, amit értem teitől. — motyogta. Néhány percig gondolkodott, majd kigombolta zubbonyát, kicsi láncou egy bórzaeskó függött a nyakában, azt lekapcsolta és gyöngöden Vaszilij nyakába tette.

A bórzaeskóban hazulról hozott föld volt, fekete, életadó — haláltmegszé- pítő magyar föld.

A virágos réten eltemették Vaszilijt. Fodor hadnagy az erdő szélére ment, szép nagy tölgyfagalyat vágott és két teljes napig szüntelen faragott. — sebesült vállába iszonyuan belenyilalt a fájdalom. — de a nagy, erős keresztet mégis elkészítette. Aztán reá véste szép rajzolt betűkkel: „It nyugszik Csáti László, élt 17 évet”. Míg a keresztet leszurta, kis imát mormolt. — Isten nyugtásson téged László, aki orosz életet éltél, de magyar halált haltál.

Csáti László pedig a virágos orosz mező takarója alatt édesen aludt. — mert porladó szívére egy marék magyar föld borult.

Bemutatjuk Juhász Miklós festőművészt, aki húsz év művészi tevékenységével ismeretlenül él Nagyváradon

Érdemes felfedező utra indulni a nagyváradai képzőművészek otthonában. Nem is használjuk a „műterem” kifejezést, mert talán három sines közöttük, aki megfelelő világítású és berendezésű helyiségben veti magát alá az alkotás belső kényszerének. De mégis dolgoznak. Egyik csak hónapos szobában, a másik már valamivel rangosabb körülmények között, egy kislakás legvilágosabb szobáját rendeltetve el festőállvánnyal, tubusokkal, ecetekkel félig kész vászonnal és kartonokkal. Olyan is van, aki valamilyen, a képzőművészettel rokon ipari szakma műhelyében mintáz vagy festget, törhetetlen reményvel bíva abban, hogy egyszer csak eljön az idő, amikor sutba dobhatja kenyérkereseti foglalkozását és kizárólag a művészetnek szentelheti életét.

Kissé megfélemlítette őket a Nagyváradon különös szívósággal terjesztett felfogás, hogy művész csak az lehet, aki szabadon küzd s ha kell, nyomorog de tisztán képei vagy szoborai eladásából tartja fenn magát. Szerény félrevonultságban munkálkodnak, nehogy valaki szemükbe vágja: te csak rajztanár, hivatalnok, sőt csak iparos vagy, mindegy, hogy hol és kitől tanultál, mindegy, hogy mit tudsz és mit alkotasz, ne merd a művészek közé számítani magad. Lassanként már elő se mernek hozakodni munkáikkal: rakásra gyűl lakásukon a kép s már legfeljebb csak álmognak arról, hogy egyszer nyilvánosság elé lépnek velük.

Ilyen szerény és visszavonult ember Juhász Miklós, akit most a véletlen juttatott el minket. Fénykép-nagyítással foglalkozik s kevesen tudják róla, hogy tehetséges festő. Nagyváran Réti és Ferenczy keze alatt tanult több éven át, majd Budapesten folytatta tanulmányait, s aztán hosszabb ideig volt szabad művész s csak miután megházasodott és családfenntartás feladatai nehezdedtek rá, szánta rá magát a mesterségre amelyből ma is él.

Látását vakulásig dolgozik Bethlen Gábor-utca 26. szám alatti műhelyében, amelyet bátran nevezhetünk műteremnek is. Mesterségéről nem szívesen beszél: annál nagyobb örömmel mutatja meg képeit. Tele van velük a ház. Mert bármilyen kevés időt szakított is a festészetnek húsz egynehány év alatt felhalmozódott a munkái: alig adott el belőlük valamit. Irtózik az értékesítés utánjárásaitól, tárlatokon nem jelentkeznek, hírközlésbe sem teszi dolgait, mecenásokhoz se indul el velük, kiállításait is

csak egyet rendezett s valószínűleg az kedvelenitette el, hogy ez nem hozott kellő anyagi sikert.

Pedig tetszetősek a dolgai. Mint arcképfestő még kapós is lehetne: naturalista felfogással kiváló rajzkészséggel, becsületesen megfestett és amellet jól jellemzett portréi vannak. Még jobbak ezeknél karakterfejei, amelyek nagy számban találhatók gyűjteményében. Különösen a markáns arcú munkátipusokat, a gondozatlan cigányfejeket kedveli, talán mert ezek megfestésénél kissé kemény ecsetkezelése és barna tónusai jól érvényesülnek. Tájképeiben már lágyabb színeket is talál s ezekben szembeötlően jelentkezik a nagyváradon ható, a plain-air derűjében megfűrésztött természet, ha natura-

lista látása kifejezettebb is, mint az impresszionizmus magyar utörőinek iskolájában nevelkedett festő-nemzedéknél. Nagyon kedvesek és hangulatosak Körös-parti tájai, fürdőző jelenetei, amelyekben előszeretettel helyez el két-három plasztikusan megformált, jellegzetes mozgású alakot a napfényben úszó pázsiton, a nyári forróságot lehelő fűvényen. Mindennütt gondos kidolgozás, ami olykor a festőiség, a belső indíték megjelenítésének rovására megy s helyenként mutatja a művészt szabad gyakorlatától való eltávolodottság bélyegét, az alkotó lendület megtorpanását is, de munkáinak túlnyomó többségében erős tehetség jelentkezik, ami kedvezőbb életkörülmények között, nagyobb önadminisztráló képességgel

Törvényalkotás a feketepiac ellen

Az új törvény kötelezővé teszi, hogy a súlyosabb árdragító visszaélés esetén az elítélt összes vagyonát elkobozzák. Három évi börtönt kap az is, aki tulzott áron vásárol.

A képviselőház szerdai és csütörtöki tárgyalásain egy új törvényjavaslatot vitattak meg, melyet el is fogadtak s közelidőn belül a felsőházban vesznek további tárgyalás alá. A törvényjavaslat címe „a nemzeti gazdálkodás rendjét zavaró egyes cselekmények szigorúbb büntetéséről” szól. A költségvetési tárgyalással is összefügg ez a törvényjavaslat, mert lényegében véve a pénzügyi piac védelmét foglalja magában.

A nemzeti gazdálkodás rendjének büntetőjogi védelméről már eddig is több törvény intézkedik. Legutóbb az 1941. évi X-ik törvényekkel rendelkezett úgy, hogy az enyhébb büntetési követelménnyel járó „kihágások” elnevezése alól a súlyosabb büntetéssel járó „vétség”, illetve „büntett” elnevezésű cselekménnyé minősítette azokat a visszaéléseket, melyek az ország termelési, forgalmi és fogyasztás közérdekeit sértik. A most tárgyalás alá kerülő új törvényjavaslat a büntetési fokozatok tekintetében állít be új sorrendet, a kihágások fogházbüntetése és a büntettek fogházbüntetése közé beállítván a börtönbüntetést is.

A börtönbüntetéssel sújtandó cselekmények azok, melyek 200 pengőnél nagyobb nyereségre irányultak, vagy visszaélést jelentenek egy korábban már büntetett cselekménybe. Az árdragító visszaéléseknel eddig a büntetendő törvénykönyv enyhítő szakaszának (a 92. §-nak) az alkalmazása sűrűn fordult elő; az új törvény visszaélést esetén az ilyen enyhítést kizárja. Másik minősítő elem, hogy az árdragító visszaéléssel

200 pengőn túlhaladó nyereséget ért el az eladó. A büntetés öt évig terjedhet börtönben vagy a visszaélést, mint a 200 pengőn túlnyomó nyereséget ért el.

Az árdragító visszaélések további csoportosítást is kapnak az új törvényben. Észert az, aki az előbbi bekezdés szerinti börtönbüntetési cselekményt ismét elköveti, vagy a visszaélés útján 20 ezer pengőn túli nyereséget ért el, tíz évig terjedhet a fegyházban. Ugyanilyen büntetéssel sújtják azt is, aki ilyen büntetendő cselekményre, abból való meggazdagodásra üzletszerűleg rendelkezik be. Hasonló elbánás alá kerül, aki tudva hamis vagy hamisított számlát, kötelevet, fuvarlevelet, vagy más ilyenmű okiratot használ, hogy a hatóságokat az árszámítás tekintetében félrevezesse.

A fegyházzal sújtandó árdragító visszaélés esetén a bíróság figyelmeztetést is ad ki a büncselekmény elkövetője ellen. E figyelmeztetésben kimondja, hogy amennyiben az elítélt újabb árdragító visszaélést követ el, akkor összes vagyonát el fogják kobozni. Vagyoni elégtétel fizetésére a megelőző büncselekmények esetén is kötelezni fogja a bíróság az elítéltet, a további makacs visszaélés esetén azonban a törvény az egész vagyon elvételét kötelezően kimondja.

Ezzel a megtorló rendelkezéssel a tárgyalt törvényjavaslat új rendelkezést hozott be a magyar büntetőjogba. Az új törvény még kimondja, hogy az árdragító visszaélésekre vonatkozó jogszabályok szempontjából a fuvarozás, a munka és másnemű szolgáltatás is egy tekintet alá esik, mint az önként forgalomba hozott közszükségleti cikk.

Különleges rendelkezése az új törvénynek, hogy a drágább áron vásárlót nemcsak akkor tekintik büntetendőnek, ha azért vásárolt, hogy nyereséggel továbbadjon. Az 1920. XV. t.-c. I. szakasza szerint ugyanis eddig csak ilyen esetben büntették a tulzott áron vásárlót. Most büntetés alá kerül az a túláron vásárló is, aki saját céljaira fölöslegesen sok olyan árut halmoz fel, amelyben más hiányt szenved. Vagy aki a termelőket fölkeresve, a túláron elharácsolja termelvényeiket, ezzel megbenjíti a piacra való behozatalt. Vagy

Zászlók

lobogók, miseruha és zászlóselymek, paszomántok, rojtok stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi templom-berendező és zászlókészítő vállalata Budapest, IV. Váci-utca 41 sz. Alapítási év 1863. Tel. Ai. 83-3-44. 80 éves cég.

párosulva kétségkívül jelentősebb fejlődést vehetett volna.

Most mintha új munkakedv éledt volna Juhász Miklósban. A nagyváradai képzőművészeti élet mostanában tapasztalható nyugtalanságának hullámai eljutottak az ő kis műterméhez is s kívánatos volna, hogy az új megmozdulásokba jelfrisült tetterővel és megszilárdult önbizalommal ő is bekapcsolódjék.

(j. h.)

aki rábeszéli az eladókat, hogy árukat a hatóság által megállapítottaknál magasabb áron, mások kizárásával neki engedjék át, s így rontja a pénz vásárló erejét.

A törvény indokolása erre nézve ezt mondja: „Ha valaki a megengedett beszerzési forráson kívül — az úgynevezett fekete piacon — vásárol; ha jéghéz vagy más feltételekhez kötött beszerzés esetében anélkül, vagy azonfelül igyekezik áruhoz jutni; ha a megengedettnél hosszabb időre kívánja magát biztosítani a mások rovására; méltán esik vétségi büntetés alá.” Az ilyen minősítés alá eső, túláron vásárlók büntetése három évig terjedhet börtönben.

Marék Antal:

Gyere velem András

Marék Antal, a jó tollú, kitűnő fiatal író az „Egy orvos vallomása” című nagysikerű regénye után új művel gazdagítja a Nemzeti Könyvtár sorozatát. *Gyere velem András*, a kisregény címe s megismerteti az olvasóval a művészetek alapelemeit. Egy értelmes, népfőiskolát végzett parasztlány a hőse, aki a művelődés utáni vágyával s égo szerelemmel a szívében Pestre jön. Három csodálatos nap után magával viszi szerelmét s megismerkedik az irodalommal, zenével, festéssel, szobrászattal, építőművészettel, színjátszással, rádióval, stb. Élvezetes dialógusokban észrevétlenül magába szívja mindazt, amit egy művelt embernek a magyar művészetekről tudnia kell. Élményt jelent nemcsak azoknak, akik számára kis művét megírta, hanem azoknak is, akik a szórakozás mellett ismereteiket bővíteni akarják.

A nagy érdeklődésre számot tartó füzet címlapját s belső rajzait a tehetséges Vilda Márta készítette. Kiegészítő tanulmányt Simándi Béla írta a Nép-művelésről.

Ára 40 fillér. Mindenütt kapható.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Ertesítem a n. é. közönséget, hogy a

„CORSO” illatszertárat átvettem

és azt illatszertár, pipere és háztartási cikkekkel dúsan felszerelve

„IDEÁL” illatszertár cég alatt megnyitottam

Amidőn a legpontosabb kiszolgálást is előre garantálom, szíves látogatást kér

Szilágyi László

a „IDEÁL” illatszertár tulajdonosa — Rákóczi-ut és Széchenyi tér sarok

Bejáróné ajánlkozik...

Háztartásunk rendkívül közegye, aki immár másfél éve teljes szolgálatot nálunk, s így kölcsönösen többekévébbé kiismertük s megszoktuk egymást — váratlanul megbetegedett.

A házbeliek, tudván házonkívüli, mindennapos elhagyatottságomról, meghatározó együttérzéssel segíteni igyekezvén nehéz helyzetemen, már egyedül-létem harmadik napján küldtek hozzám egy asszonyt, akiről persze, ők sem tudták, kicsoda és merre van házája, de mert történetesen éppen náluk érdeklődött „hely” után, hozzám irányították.

— De jó szag van itt! — köszöntött be minden külön köszönés helyett, nyilván az előbb kiiröccsent kölnivízre utalva s széles mosollyal, miközben elővillantak aranyhidakkal dúsan körülbronzozott műfogal, minden, fölöslegesnek vélt kinálás bevárása nélkül, azon nyomban helyet foglalt a legkényelmesebb karosszékbén.

— Férjecske nincs itthon?... Oda van? — kérdezte ezután olyan bizalmas és hamiskás hunyorintással, mintha legbensőbb barátom lenne, aki tegnapelőtt járt nálam utoljára. Majd, be sem várva, hogy bevezesse is-telt férjem hollétére illendő és pontos felvilágosítással szolgáljak, a kérdések újabb torpedóit lötte ki felém:

— Kisgyerek van?... Nincs?... — s alig hagyván időt arra, hogy néma fejbólintással „nem”-et intsek (szóhoz dehogyan is jutottam!) máris föltek az újabb kérdést:

— Akkor nem régi házások ugy-e? — majd feleletet sem várva:

— Egész fiatal még, mi? ... Hány éves?...

— Talán térjünk a tárgyra — kockáztattam meg végre bátorlalmam, miközben ő, csak úgy, ülő helyzetében, gyors, de alapos helyszíni szemlélt tartva a szobában. S mikor már-már azt ígerte, hogy no, végre mégis sikerül megmagyaráznom a kezdeménye-ést a kérdés terén, amint azt még otthon tapasztaltam a szülei háznál, az ugynevezett „régijóidokban”, amikor még a kérdező fél mindig az édesanyám volt, s nem a fölveendő alkal-mazott — szóval, amikor már ilyen hiú ábrándba ringattam magam, ő, mintegy folytatásaként hevenyészett terepszemléjének ismét elébeim vá-gott:

— Szép ez a lakás... Uj még, ugy-e, mikor épült?

S miután aránézve is felvilágosi-tottam, hogy az épület valóban nem régi, s ezután most már végképp a tárgyra térni akarván, nálunk végzen-dő teendőit szándékoztam ismertetni, nyilván fölismerte arcomon ebből szándékomat, mert most már a tárgy-hoz szóló kérdésével vágott elébem:

— Mit fizet?

— Mit fizet maga nekem, ha fölve-szem bejárónőnek? — kérdeztem tőle erre én — de csak gondolatban. Fenn-szóval csak szépen elsorjaztam abban a pillanatban kitalált ürügyeim, hogy miért nem alkalmazom.

Másnap ismét megjelent egy újabb kérdéssel, hogy nem akarok-e mosat-ni vele.

Akkor még volt lelkiismeret elutasi-tani. De íélek, ha még egyszer ön, végképp leterrorizál és — elfogadom (M. F. V.)

Jóváhagyta a belügyminiszter a Kereskedelmi Csarnok módosított alapszabályait

A kereskedelemügyi miniszter képviselőjének jelenlétében november 28-án közgyűlést tart a Csarnok

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok f. évi november hó 12-én nagy érdeklődéssel kísért és igen népes elnökségi és választmányi ülést tartott.

Horráth Árpád elnök, miniszteri biz-tos elnöki megnyitójában tájékoztatta a megjelent elnökségi és választmányi ta-gokat a nagyváradai Kereskedelmi Csar-nok alapszabályának módosításakor fel-merült nehézségekre és örömmel jelen-tette be, hogy a nagyváradai Kereske-delmi Csarnok alapszabálymódosítását f. évi május hó 10-én a m. kir. keres-ke-delem és közlekedésügyi miniszter 43.341/1943. II. sz. rendeletével, a m. kir. iparügyi és a m. kir. belügyminisz-terrel egyetértőleg jóváhagyta.

A miniszteri biztos-elnök tájékoztató-jában reámutatott, hogy a Nagyvárad-i Kereskedelmi Csarnok helyzete vegle-gesen tisztázódott és a nagyváradai Ke-reskedelmi Csarnok Nagyváradon és Bi-har vármegyében a keresztény kereske-

dők kizárólagos érdekképviseleti szerve lett és ezen szervezettel megillető jogokkal ruházott fel.

Bejelentette elnök-miniszteri biz-tos továbbá, hogy a nagyváradai Kereske-delmi Csarnok ezen munkásságát meg-határozó rendelkezést 1943. évi novem-ber hó 28-án megtartandó közgyűlés ke-retében hozzák tudomására a tagoknak. Az elnök-miniszteri biztos bejelentette továbbá, hogy a közgyűlésen a m. kir. kereskedelem és közlekedésügyi minisz-ter képviseltetni fogja magát, valamint résztvesznek a Kereskedők Országos Egyesületének országos elnöke, Halla Aurél ny. államtitkár és a Kereskedők Országos Egyesületének főtitkára és más kiküldöttei. Az elnökségi és választma-nyi ülés a miniszteri bejelentést öröm-mel vette tudomásul. Ezután Vargha Gyula titkár nagy vonásokkal ismertette a Kereskedelmi Csarnok munkássá-gát és helyzetét.

Közlekedési rendőr a Szent László-téren

Nagyvárad, november 13. Szomban-ton a korreggeli órákban új rend lé-pett életbe Nagyvárad forgalmának irányításában. A Szent László téren ezen a reggelen jelent meg először a két karján, fehér szalagon „K” jel-zést viselő rendőr, hogy a premier napján egy tiszt és több beosztott se-gítségével szoktassa a közönséget az új szabályokra városunk kétségtele-nül egyik legforgalmasabb pontján.

Az újítást a minden újdonságnak kijáró tisztelettel és meglepődéssel fogadta a közönség. Villamos, kocsis és autóforgalom fél 8 körül elég élénk volt, a gyalogjárók is a hi-vatalokba, munkahelyekre, iskolakba sietők tömege hömpölygött. Mind ki-tűnő alkalom arra, hogy hasznos ta-nulságokat vonjunk le az intézkedés-ről, amelynek lényege a körforgalom. A Bémer-tér felől érkező járművek a városháza felé kikanyarodva folytta-ják útjukat a téren keresztül, a szem-bejövő forgalom a Sas előtt történik, középen a villamosok közlekednek, megszűnik a gyalogjárók fegyelm-zetlen csatangolása is a téren, az egyik uttestről a másikra való átha-ladás a járdák irányának megfelelően történik, egyszóval az újítás e téren a fővárosi gyalogjárás bevezetését jelenti.

A váratlan premier sikerültnek mondható, a közönség tudomásulvette a nagyváradai kapitányság új vezető-jének rendelkezését és ha csodálkoz-tak is az első pillanatban a villamos-ról leszállók, hogy miért nem meh-etnek arra, amerre akarnak, úgy mint eddig, az első figyelmeztetésre „jobb-ra” vagy „balra át” fordulat után megindultak abban az irányban, amerre a kinyújtott kar a szabad utat jelezte.

Az első közlekedési rendőr megje-lenése Nagyvárad utcáján Kovács Nagy Pál rendőrfőtanácsosnak, a nagyváradai rendőrkapitányság új ve-

zetőjének intézkedésére történt. Az újdonságot örömmel üdvözljük an-nál is inkább, mert erre valóban szük-ség is van a város néhány igen for-galmas helyén, de azért is, mert ez a „K” jelzésű fehér karszalag hozzájárul Nagyvárad nagyváros jellegének kidomborításához is.

A közlekedés biztonsága érdekében a nagyváradai rendőrkapitányság ve-zetője egyelőre csak a Szent László-téren a következőkben szabályozta:

Minden jármű forgalomnak, amely a Körös hidjáról a Szent László-térre kíván eljutni, köteles szabályos kisív-ben a Szent László templom, a város-háza előtt a görög katolikus püspök-ség palotája előtt a Pável-utca irányá-ban tovább haladni. Ha a Szent László tér másik oldalára akar átmenni, ak-kor a görög katolikus püspökség előtt mehet át a Hltaky Endre, illetve a Kossuth Lajos utca felé. A Körös hid-ról egyenes ívben a Mezey Mihály ut-cára, vagy a Kossuth Lajos utcára be-hajtani tilos. A Mezey Mihály utcából egyenes irányban behajtani a Szent László térre most is, mint mindig, ti-los. A gróf Teleki Pál utcából egyenes irányban behajtani a Kossuth Lajos utcába tilos, a járműveknek körforgal-mat kell csinálni. A Kossuth Lajos utcából balra behajtani a Szent László térről tilos, mint eddig.

Addig is, amíg a közönség részére szükséges menetirányokat kimeszelik az uttestre, kettőzött rendőrszemek oktatják a közönséget a szabályos ut-kelésre. A lények az, hogy csak a gya-logjárón szabad közlekedni, az átkelő-

ÁLLAMI SORSJEGGYEL

megnyerheti az
50.000 pengős főnyereményt!

szakaszokat merőleges irányban állapi-totta meg a rendőrség, s csak ezeken a helyeken szabad átmenni a tulsó ol-dalra. A közönség a saját érdekében jól teszi, ha szigoruan alkalmazkodik a rendőrszemek utasításához, mert hiszen ez az intézkedés is a közönség érdekét és biztonságát fokozásául szolgálja. Ha megjelenik majd a sza-bályrendelet az új közlekedési rendről, azután minden kihágást megbüntel-nek.

Az új forgalmi rendhez tartozik a Kossuth Lajos utcából kijövő és a Te-leki Pály utca felé haladó villamos megállót a Czillér üzlet elől áthelyez-ték a Szent László templom elé, hogy ott a csoportosulást megakadályozzák és a Szent László templom előtt lévő tágasabb részen várakozhat a közön-ség a villamosra.

NAGYVÁRADRA ERKEZETT A VIDÉKI FŐKAPITÁNY

Nagyvárad. Mint értesülünk, pént-eken délután 6 órakor dr Oroszlán Endre vidéki rendőrfőkapitány Nagy-váradra érkezett, hivatalos ügyben. A főkapitány szombaton visszautaz-zik Budapestre.

NÉMET FILMMATINÉ A BELVÁROSI MOZGÓBAN

A Müncheni Német Akadémia Nagyvárad Lektorátusa vasárnap, 1943 november 14-én délelőt 11 órára a Belvárosi Mozgóban kultur-filmmatiné rendez a következő mű-sorral: Röntgensugarak. Tavasz Ja-pánban. Narviktól a Pireusig. Mai német leányok. Híradók, stb.

Prima kivitelű arany
és króm svájci órák

Nagy választékban valódi
es hamis ékszerek

ÁCS TIBOR

Alkalmi és ünnepi ajándéktárgyak

Széchenyi-tér 6

Ekszer- és óra javítások

Ótészó karácsonvi ajándékvásár!

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postafiókárékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Gyaládvédelem a mai kor jelszava! De ha azt akarjuk, hogy nemcsak jelszó maradjon, hanem meg is valósuljon, kössünk életbiztosítást! Az 1857-ben alapított, immár 85 éves múlttal büszkén visszatérítő **Első Magyar Általános Biztosító Társaság** helybéli: Szent László-tér 2. sz. alatti főügynöke megadja Önnek a kellő utabiztosítást.

Vasárnap délelőtt 11 órakor német kulturfilmmatiné a **Belvárosi mozgóban.**

MEGSZÜNNEK A NAGYVÁRADRA IRÁNYULÓ BURGONYASZÁLLÍTÁSOK. Értesítem a város közönségét, hogy a fagy beálltával a Nagyváradra irányuló burgonyaszállítványok megfognak szünni. Ezért ímeteltem felhívok mindenkit, hogy burgonyaszükségletét a helyi kereskedők útján feltétlenül szerezze be, mert 1944. évi április végéig a város burgonyát nem fog kiosztani. Nagyvárad, 1943. november hó 12-én. Dr. Gyapay s. k. h. polgármester.

Biharidőszegen is megalakul a **Nemzeti Munkaközpont.** Nagyvárad, november 13. Vasárnap délután tartja Biharidőszegen alakuló ülését a Nemzeti Munkaközpont. Az ülésen megjelölik dr. Medvigy Ferenc felsőházi tag és Soltész Kálmán a nagyvárad-i társadalmi egyesületek Nemzeti Együttműködése részéről, képviselteti magát a Tűzharcos Szövetség és az Árpád Lovász Egyesület is.

BUTOROKBÓL ma is nagy választék ARTA butorüzlet, Pannonia épület, Bethlen István-utca 2.

FELHÍVÁS: Az építőipari szakosztály felhívja tagjait, hogy a szegűgyben az igazolásokat hétfőn déli 12 óráig, azaz 15-én délig a szakosztály irodájába sürgősen adják be. Elnökség.

Házasság. Stefány Gyula m. kir. főerdőtanácsos és ikafalvi Diéne Mária leánya — Erzsébet (Nagyvárad) és dr. György Pál Lajos (Budapest) házasságot kötöttek. — Minden kiűn értesítés helyett.

Összejövetel az Erdélyi Fiatalok Köreben. Nagyvárad, november 13. Az Erdélyi Fiatalok Köre hétfőn, november 15-én este 7 órakor tartja összejövetelét a Magyar Házban. Ez alkalommal dr. Virág Jeromos, lapjaink felelős kiadója „Szeljgyzetek a telepítés kérdései” címen tart előadást.

Vasárnap délelőtt 11 órakor német kulturfilmmatiné a **Belvárosi mozgóban.**

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Mindazoknak, kik felejthetetlen drága feleségem elhunytá alkalmával részvétlűkkel mély fájdalommat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondok hálás köszönetet.

KOVACS ANTAL

MEGHVÓ

A Nagyvárad-i Kereskedelmi Csarnok tagjait 1943. évi november hó 28-án vasárnap délután 17 óra 30 perckor kezdődő és a Városháza nagy tanács-termében tartandó

disz közgyűlésre

ezennel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnök-miniszteri biztos megnyitása.
2. Elnök-miniszteri biztos tájékoztatója.
3. A m. kir. Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter ur képviselőjének felszólalása.
4. A Kereskedők Országos Egyesülete országos elnökének Balla Aurél ny. áll. titkár ur felszólalása.
5. A Nagyvárad-i Kereskedelmi és Iparkamara főtitkárának Olasz Vilmos dr.-nak felszólalása.
6. A Kereskedők Országos Egyesülete főtitkárának és esetleg más kiküldötteknek felszólalása.
7. Titkári jelentés.
8. Indítványok.

Nagyvárad, 1943. november 12.
 Wargha Gyula Horváth Árpád
 titkár elnök,
 A Nagyvárad-i Kereskedelmi Csarnok miniszteri biztosa

BUTORT

Háló, kombinált és előszobák.
 Szabadság-utca 12. (Szacsvey-utca 48.)

színeset

MEZEI-től

Konyha újdonások

A nagyvárad-i Szigligeti Társaság Sopronban. Sopronból jelentik. (MTI) Pénteken este Sopronban szerepelt a nagyvárad-i Szigligeti Társaság, hogy visszaadja a Frankenburg-kör korábbi nagyvárad vendégszereplését. A Magyar Művelődés Házának nagytermét ez alkalommal zsufolásig megtöltötte a város hazafias közönsége, amely igen melegen köszönlötte és ünneplte a nagyvárad-i vendégeket. Hőgyész Pál főispán üdvözölte a Frankenburg Irodalmi Kör és a város közönsége nevében a vendégeket, akiknek nevében először Hlatky Endre a nagyvárad-i főispán válaszolt, majd ismertette Nagyvárad város történetét. Utána Soós István dr. polgármester, Nagyváradnak a megszállás alatti történetét ismertette, Tabéry Géza író verseket, Csúrka Péter elbeszélést, Papp Lajos pedig ugyancsak verseket szavalt, illetve olvasott fel. A nagyszerű irodalmi est után a Frankenburg Irodalmi kör vacsorán látta vendégül a városi vendégeket.

A SVÉD AKADÉMIA AJÁNDÉKA HEVESSY PROFESSZORNAK. Helsinki. (MTI): A finn lapok stockholmi jelentés alapján közlik, hogy a Nobel-bizottság vegytani csoportjának javaslatára a Svéd Akadémia a vegytani különleges alaphól 1750 svéd koronát utalt ki Hevessy professzornak, aki az akadémia külföldi tagja és a radioaktív indukátora terén foglalkozik különleges kutatásokkal

NYOLC NAPRA BETILTOTTÁK AZ „UJSÁG” CIMŰ PESTI LAPOT. A MTI jelenti: A belügyminiszter az Ujság című politikai napilap további megjelenését és terjesztését az ország érdekeit veszélyeztető közleménye miatt november 20-áig betiltotta.

CASINO-ban héttől:

A tőkéletes férfi

Főszereplői: Jávör Pál, Simor Erzsí
 Vasárnap utoljára **Borgia Lucrécia**

Felhívás Nagyvárad lakosságához levénte ügyben. Felkérjük Nagyvárad igen tisztelt lakosságát, hogy levénte alkalmazottainak, levénte ismerőseinek és hozzátartozóinak hívja fel figyelmét az alábbiakra: Folyó hó 16-án reggel háromnegyed 7 órára az összes II és III. korcsoportbeli levénte a kolozsvári-ut végén a Limanova-ut torkolatánál gyűlekezzenek és névsor olvasás után katonai bemutató lövészeten vesznek részt. Bajtársi és hazafias kötelessége minden levéntenek figyelmeztetni társait a fentiekre. Levénte parancsnokság.

Vasárnap délelőtt 11 órakor német kulturfilmmatiné a **Belvárosi mozgóban.**

Dávid Ferenc emlékünnepe a Magyar Házban. Nagyvárad, november 13. A nagyvárad-i Unitárius Egyházközség november 14-én, vasárnap délután 6 órai kezdettel Dávid Ferenc emlékünnepezt rendez nagy vallásalapítója halálának 364. évfordulója alkalmából.

Együttérzés, vagy káröröm?

Az egyik nagyvárad-i lapban Olaszország városainak, templomainak, műkincseinek minden kultürembert fájdalmasan érintő pusztulásával kapcsolatban cikk jelent meg, amely izléstelenül bizalmaskodó hangnemben beszél az olasz nép egyik nagyvárad-i képviselőjéről. Mások is megfigyelhették azt a férfias bánatot, amellyel a városunkba hivatalos küldetésének teljesítésére nemrég visszatért kitűnő tanárember hazája tragikus sorsát viseli, de különleges lelki alkat, politikai beállítottság s talán visszafojtott káröröm szükséges ahhoz, hogy valaki ezt a kulturális együttérzés máza alá rejtett rosszindulattal, ennyire bántóan személyes élel tárgyalja. A szobanforgó olasz urnák a cikkíróval semmi kapcsolata sincs az egyszerű köszöneti viszonyon kívül, ezért fokozottan indokolatlan a barátiaskodó vállveregetés gesztusa, ami lapársunk közleményéből kitetszik. A cikk minden tárgyilagos és jóérzésű olvasó előtt csak visszatetszést kelthetett s a magunk részéről csak sajnálni tudjuk, hogy az olasz nép egy körünkben élő, egyénileg is nagyon rokonszenves, mindenki által megbecsült fiáról egy magyar nyelvű lapban ilyen írás napvilágot láthatott.

A nagyvárad-i kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY-KIVONAT

Dr. Szeghalmi Sándor végrehajtónak dr. Pafukán Mihályné Fleichmann Ida végrehajtást ezenedő ellen indított végrehajtási ügyben a telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 124 pengő 33 f. tőkekövetelés és járulékai behajtása végett Nagyvárad thj. városban fekvő s a nagyvárad-i 2467 sz. betétben A I. 2-3 sor-, 6207, 6208 hrsz. ingatlanoknak B. 16. alatt végrehajtást ezenedő nevén álló 1/2 részre 1295 P 29 f. kikiáltási árban, a nagyvárad-i 3458. sz. betétben A + 1 sor-, 6206 hrsz-u ingatlanok B. 7. alatti végrehajtást ezenedő nevén álló 1/2 részre 5897 P 34 f kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1944. évi január hó 11. napján délelőtt 9 órakor a telekkönyvi hatóság helyiségében (Széchenyi tér 14. sz. 25 ajtó) fogják megtartani.

Az árverésre kerülő ingatlanok a nagyvárad-i 2467 sz. betétben felvett ingatlanokat a kikiáltási ár felénél, a nagyvárad-i 3458 sz. betétben felvett ingatlant pedig a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10/0-á, amelyet a magasabb ígért ugyanannyi 0/0-ára kell kiegészíteni.

Nagyvárad, 1943. évi. szeptember 17.
 Dr. Implon János sk.
 kir. jbiró.

FERENC JÓZSEF
 KESERŰVIZ

Budinszky Sándor kormányzói kiténtetése.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó Ur a kereskedelmi és közlekedési miniszter előterjesztésére megengedte, hogy Budinszky Sándornak, a Magyar Telefonhírdő és Rádió helyezini közvetítő osztálya helyettes vezetőjének, értékes és elismert munkásságáért, elismerését tudtul adják.

Kávéházakban és vendéglőkben kérje Magyar Lapok-at

Kevés hibátlan termetű nő van, de hibás vonalait elegáns vonalúvá változtatta modern szabású, valódi anyagból készített formafűző, princess, csipőszorító és plasztikus mell-tartóval

Kováts Sándorné

specialista, Szant Gellért-utca 10.
 Repülő hidnál.

A Nemzeti Munkaközpont november 14-iki előadásának műsora

1. Magyar Hiszekegy.
2. Megnyitó beszéd. Tartja: Jeskó Sándor tanár.
3. Magyar tánc. Tóth Kovács Ilona.
4. Szavalt. Vitéz Rózsás Sándor: Honvédroham.
5. Erdézsors—magyar sors. I. rész.
6. Magyar népdalok. Énekli az Építőmunkások Dalköre.
7. Petőfi Sándor: Nemzethez. Szavalja: Kucsápszky Antal.
8. Erdély-sors—magyar sors. II. rész. Szünet.
9. Erdély-sors — magyar sors. III. rész.
10. Gyóni Géza: Csak egy éjszakára.
11. Magyar népdalok. Énekli az Építőmunkások Dalköre.
12. NMK induló. Műsor után táncbemutató, melybe az ottlévő fiatalság is bekapcsolódik.

Bankjegyforgalom és infláció

A National City Bank egyik statisztikájának tanulságai

Elég egy pillantást vetni a különböző jegybankok kimutatásaira és nyomban meg lehet állapítani, hogy a háború kitörése óta a bankjegyforgalom a világ majdnem minden országában számottevően megnövekedett.

A newyorki National City Bank a helyzetet a következő összeállításban szemlélteti: 1938 vége és 1942 között a bankjegyforgalom emelkedése

az Egyesült Államokban	125	százalék
Nagybritanniában	83	"
Dél-Afrikában	110	"
Argentínában	47	"
Németországban	196	"
Franciaországban	245	"
Svédországban	90	"
Svájcban	51	"

Ezek a számok magukban véve természetesen még nem elégségesek ahhoz, hogy az egyes országok pénzügyi helyzetét megítélhesük. Ehhez mindenekelőtt annak a kérdésnek szemügyre vétele szükséges, hogy milyen technikai okok játszottak közre a bankjegyforgalom gazdasági szempontból emelkedésének létrehozásában. Ebből a szempontból különösen tanulmányos Németország példája. Az 1939-től kezdve egymást követő területgyarapodások nyomán szükségszerűen megnövekedett a német fizetési eszközök utáni kereslet is. Emellett arról sem szabad megfeledkezni, hogy ma a keresett bírók száma Németországban a véderő nagy emberanyagcsúszáglete ellenére sem kisebb, hanem nagyobb, mint 1938-ban volt. Ennek az a magyarázata, hogy a külföldi munkásokon kívül az eddig kereső foglalkozást nem űző nemzettek száma is milliókkal emelkedett.

Tíz százalékos ár és bérszínvonal emelkedés

Minthogy azonban minden katona megkapja zsoldját, minden külföldi és belföldi munkás bérét, mindez annyit jelent, hogy a készpénzben kifizetett teljesítmény ellenértékek és ezzel együtt a fizetési forgalom jogosult bankjegyzúcsúsglete igen jelentékeny mértékben emelkedett. Ennek igazolására, hogy a fizetési eszközök forgalmának a megnagyobbított birodalom területén való növekedése nagyjában és egészében a gazdasági szempontból vett jogosultság határai között mozog, hivatkozni lehet arra a svájci bankjelentésben többször kiemelt tényre, hogy a német színvonal az első négy háborús évben csak tíz százalékkal emelkedett és ugyancsak csupán tíz százalékot tett ki a bérlétszínvonal emelkedése is.

Az inflációt a forgalomban lévő fizetési eszközök indokolt gyarapodásától két dolgot különbözteti meg: az egyik az általános erősen meghaladó áremelkedés, a másik pedig abban áll, hogy a pénzbőségűtől kiváltott áremelkedési tendencia a pénzforgalom meggyorsulásához vezet.

Az utóbbi jelenségre vonatkozólag a német bank nemrég tanulságos megállapítást tett közzé. A bank Németországra vonatkozólag kiszámította a letétállomány és a nagyközönség számláin (a bank egymásközötti átutalása nélkül) lebonyolódó forgalom viszonyszámát. Ez 1933 és 1938 között az 1:71 arányban jutott kifejezésre, azóta azonban a nevezőben álló konfficiens 40-re esökkent.

A pénzforgalom gyorsasága tehát erősen visszafejlődött, ám ez éppen ellenkezője a pénzhigulási tendenciának.

A teljesség kedvéért rá kell mutatni arra is, hogy a fizetési eszközökkel való ellátás szempontjából nagy jelentősége van a bankbetétek állásának is, amennyiben ezekből történnek az átutalások. A National City Bank vizsgálata szerint az Egyesült Államokban és Angliában a bankbetétállomány 64 ill. 61 százalékkal emelkedett. Svédországban 40. Svájcban 21 százalékkal. Ha tehát nem is olyan mértékben, mint a bankjegyforgalom a betétállomány szintén emelkedett. A fejlődés ugyancsak volt Németországban is.

Azokban az országokban, amelyek nem hivatkozhatnak területgyarapodásra a fizetési eszközök forgalmának fel-felújodása természetesen sokal súlyosabban esik latba.

Ha egy demobilizált országban, mint például Franciaországban a bankjegyforgalom emelkedő irányzatot mutat, ez egészen más jelenség, mint egy olyan ország bankjegyforgalmának megnövekedése, mely a legteljesebb állapotában van.

Mivel Anglia és az Egyesült Államok az utóbbiban néhány ezer mexikói munkást leszámitva, nem foglalkoztatnak külföldi munkásokat, ezekben az országokban a fizetési forgalom jogosult növekedésének odaként természetesen a bérfizetési bázis megfelelő kiszélesedése sem jöhet számításba. Itt legfeljebb csak a munkanélküliek egy részének a gazdasági életbe való újrabekapcsolására lehetne hivatkozni, ez azonban nem esik elég súlylyal a latba, mivel a munkanélküli támogatáshoz viszonyítva az azelőtt nem dolgozó munkások bérjévedelme nem jelent nyomós többletkiadást.

Bankjegyforgalom emelkedés — infláció

Ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével a National City Bank táblázatában felsorolt államok egy részénél a kimutatott bankjegyforgalom emelkedésének feltétlenül inflációs jellege van. Ez igazolja az árvízonyok szemügyrevétele is. Ez év közepén a nagykereskedelmi árak az 1938—39 évi szinthez viszonyítva a következő százalékos emelkedést mutatták:

Angliában	65
Egyesült Államokban	40
Argentínában	100
Svájcban	102
Svédországban	77

A tízszázalékos német árszínvonal-emelkedéshez arányítva az ezekben az országokban mutatkozó áremelkedést igen jelentősnek kell minősíteni. Ennek a megállapítása, hogy a bankjegyforgalom emelkedése itt első, vagy másodrendű szerepet játszott-e, minden esetben külön vizsgálatot igényelne, az azonban így is minden setre bizonyos, a németországi fejlődéssel ellentétben ezekben az országokban az árszínvonal nem nyugszik szilárdan az árszabályozó közegek kezében.

Az áremelkedések és a fizetési eszköz forgalomnövekedés együttes fellépése mindig az inflációs fertőzés biztos jele.

Végezetül rá kell még mutatni a fekete piac jelenségére is. Fekete piacról

a szó szoros értelmében akkor lehet beszélni, ha a közellátási szempontból fontos áruk forgalmának nagy része felárakon és a gazdasági élet hivatalos irányító közegeinek előírásaival ellentétben bonyolódik le. Németországban a gazdasági élet szervezetsége túl feszes ahhoz, hogy az ilyen értelemben vett fekete piac fejlődhessen, az Egyesült Államokban azonban a hatóságok már nincsenek abban a helyzetben, hogy az elosztást a statisztikai piac helyzetnek megfelelő módon irányíthassák, mivel az árukészlet a hiányos ellenőrzés következtében a fekete piac vámszedőinek kezére került. Más országokban a fejlődés nem jutott ilyen messzire, azonban többé-kevésbé megközelíti az amerikai helyzetet.

Ha tehát az általános drágulás és a bankjegyforgalom felfuvarodásának jelenségéhez a fekete piac tünete is hozzájárul, akkor az infláció körfolyamatának bezárulásáról lehet beszélni.

A NAGYANYÁM

Amáliának hívták. Nem volt kimonó, de szép, inkább csinos és bájos. Franciául, németül beszélt és művészi zongorázott. Az akkoriban szokásos nevelést adták neki. Amit egy megyei főorvos leányának tudnia kellett, mind azt megtanulta. Vele született intelligenciája, finomsága, kedvessége és jó szíve mindenkit elbájolt. Házias volt és szép hozományral is rendelkezett. S mindennek dacára huszonöt éves koráig senki sem kérte meg. Ma nem találunk abban semmit, ha valaki harminc éves és még hajdon, de akkoriban törhetők az okán fejüket az ismerősök, hiszen gyakori eset volt, hogy 16—17 éves barátnői már férjhez mentek. Éppen most is koszorúleányok hívták meg Amáliát. A vőlegényt ment el meghívni. S hogy, hogy nem, egy ott lévő nagynéni megkérdezte a vőlegényt: „Béla öcsém, miért nem veszed el inkább Mácsit?” S Béla öcsém nagy boldogan kérdezte: „Hát hozzáam jönne Mácsika?” És Mácsika hozzámment.

Ugoesa megyében, ott, ahol a Batár víze a Tiszába ömlik, terült el az Uray birtok. Odavitte nagyapám nagyanyámat. Boldogan éltek volna „ha” nagyapám nem lett volna mulatós. Három fiú és egy leánnyal áldotta meg őket a jó Isten. S úgy szerette nagyanyám a gyermekeit, hogy az életét adta értük. Hazautazott Szatmárra, hogy az anyai örökségből tehermentesítse az eladósodott birtokot, hogy megmenthesse a gyermekei számára. Nem tudták mikor érkezik vissza, nem várta a fogat az állomásnál. Nagy esőben gyalog tette meg a négykilométeres utat, sietett vissza a gyermekeihez, akik közül a legkisebb még csak pár hónapos volt. Nyugtalan anyai szíve űzte, biztatta: siess, siess, nincs-e valami bajuk? Meghalt, tüdőgyulladást kapott s két hét alatt vége volt. Elment oda fel a csillagok közé, ahonnan éjszakánként könnyes anyai esőkjút leküldte alvó gyermekei homlokára...

Nagyapám még eszeveszettebbül mulatott. Házvezetőnője tanácsára a kisleányt beadta zárdába, a fiúkat otthon

Házat, birtokot, szőlőt
eladni, venni
akar, keresse fel
PRÁGER ügynökséget
Teleki-utca 38.szám.

Ilyen körülmények között érthető, hogy egyes országok drasztikus rendszabályokkal kénytelenek a bankjegyforgalom megszüntetését megpróbálni, hiszen a gazdasági élet irányításának hiányos működése esetén más eszköz nem is áll rendelkezésükre. (MN)

Szolgáltatás gyógyszertárak:

IV. CSOPORT:

Gránátalma gyógyszertár, Rákóczi-u. 27. (Irgalmasrend) 15-25.

HUNGARIA gyógyszertár, Muasoliatér 8. (Szabó Aczél I.) 15-28.

MINERVA gyógyszertár, Szent László tér 5. (Gálosi F.)

ORANGYAL gyógyszertár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

maradtak s tanultak. A birtok fogott, amiben a házvezetőnő is közreműködött s mire nagyapám meghalt, már alig volt mit a gyermekeire hagyni.

Anyai nagyanyám lánykori krinolinok fényképét nézegetve jutott mindez eszembe, úgy, ahogy gyerekkoromban hallottam róla beszélni. Egyik nagyszülőm sem ismertük mi, unokák. Sokszor elnéztem egy-egy nagymamát, amint öleiben pihenő kis unokája buksi fejét simogatta boldog mosollyal. Kimonóval, vágyakoztam mindig egy olyan fehérhajú nagyanyóra, aki az én hajam is olyan szeretettel simogassa, meséljen este az ágyamnál, míg elalszom s ha valami rossz jút tettem a tűzre s a mama nádpálcája ki akarja parolni a szoknyámat, ne engedje.

„Ez a vágy velem együtt nőtt s azért szeretem a kis öregeket, mert mind-egyikben egy-egy nagymamát vagy nagyapát látok. Szeretem, ha mesélnek a fiatal korukról. Olyankor a ráncos öreg arcok kipirulnak, a fényüket vesztett öreg szemek újra fiatalossá, csillogókká válnak s olyan édes nagy-nagy gyerekek lesznek. Hálásan néznek rám, hogy újra és újra átélhetik gondolatban a rég letűnt délibábos fitalságukat.

November hónap elhunyt szeretteinket juttatja eszembe, sokat közülük nem láttam soha, de hallottam róluik s az, aki emlékeiket felidézte, szerette őket s azért én is szeretem. A halottakat könnyű szeretni. Hagyják magukat szeretni. Az élőkkel több baj van. Különösen, akik csak kapni akarják a szeretetet, de adni nem. Meghalt nagymamámra gondolok azzal a szeretettel, amit az élőknek adtam volna. Ez az ő része. Nálam mindenkinek jut, aki csak akar. Nekem könnyű adni, mert Krisztuskirály adja, én csak tovább adom.

Óh! A krinolinok kép meglevenedik. Hozzám, finom puha kezével leimítja arcomról a könnybarázdákat s én életemben először áhitattal sutlógom: Nagymama...

Paragi Istvánné.

Tiszta gyapjú takarók érkeztek **BENEK** textiltervezés, Deak Ferenc-u. 2

Hagyan él a Négus?

Félmillió font évi jövedelem mellett, tele van adóssággal

A Cri du People című francia újságtól vesszük az alábbiakat:

Eszakafrikában, tekintettel a rengeteg angol és amerikai katonára, az arab nép a legnagyobb nélkülözésekkel küzd. A koncentrációs táborokban elhelyezett sok ezer arabot már elszállították a Szahara és Szudán belsejébe, ahol megépítik az egész afrikai kontinentet keresztben átszelő Dakar-asszuáni országútat. Mivel az angolok főként azért szállítják meg a rájuk bízott északafrikai részeket, hogy onnan az élelmiszereket a lehető legnagyobb mértékben az anyaországba szállíthassák, természetes, hogy az arabok inkább vállalnak jörfizetett katonai munkát és katonai ellátást, mintsem hogy családjaikkal együtt koncentrációs táborokban éhezzenek.

Marokkóban a rifskabilok visszahúzódtak megközelíthetetlen hegyvidékbe és nem vesznek tudomást a világ folyásáról. A legrosszabb helyzetben mindenestre az Algírban, Oranban és más északafrikai városokban élő franciák vannak. Az élelmiszereket ára papír szerint 240 százalékkal emelkedett. Ha a papírosformát vesszük alapul, akkor Északafrika nincs rosszabb helyzetben, mint Egyiptom, ahol a közéleti szintén súlyos nehézségekkel küzd.

A legérdekesebb a helyzet az angolok által megszállt Etiópiában, ahol a négus és törzseiből alakított kormánya állandó surlódásokat teremt az angol közigazgatással. Mindazok a kulturális intézmények, amelyeket az olaszok teremtettek, rég eltűntek már. Hailé Szelasszié négus évi bevételét háromszáz ezer angol fontra tehető, ehhez járul az angol kormány által részére pontosan kifizetett évi 200.000 font. A négus azonban oly költséges életmódot folytat, hogy a gazdag törzsfőknél tökéletesen el van adósodva. Állandóan utazik, felülviszolja a kényszermunkákat és — ez a legmeglepőbb: filozófiai könyvet ír!

Kik vehetik át fajárandóságukat november 16-án és 17-én

Nagyvárad thj. város polgármestere 6243—1943. k. é. szám alatt az alábbi hirdetményt adta ki:

Értesítem a város közönségét, hogy folyó hó 15-től 20-ig terjedő időben a következő utólagos kiutalást eszközölöm:

Folyó hó 16-án:
Csősz-fatelepen: Nagyvárad Szabó István, Frangepán-utcák.
Ladányi-fatelepen: Taksony fejedelem, Kouti püspök, gróf Klebels-Bármilyen

Ingyatlan

adásvétel, csere vagy bérlet-ügyben bizalommal keresse fel

MEZEI ingatlanforgalmi irodát Nagy Sándort 19. Telefon: 27—50

berg és Ipolyi Arnold utcák.
Hatvani-fatelepen: Hunyadi János és Tamássy tábornok-utcák.

Folyó hó 17-én:
Csősz-fatelepen: Rimler Károly-utca, Tompa Mihály és a 37-es utcákban lakók válthatják ki fajárandóságukat.

Nagyvárad, 1943. nov. 12-én.
Dr. Gyapay a. k. h. polgármester.

Valóságos munkásvándorlás indult meg a cipőiparban

Feltűnő megállagítások a cipőiparosok szakosztályi ülésén

(Nagyvárad.) Pénteken este nagyfontosságú értekezletre gyűltek össze a Baross Szövetség tömegtermelő cipőiparosai és munkásai, hogy megvitassák az utóbbi időben tapasztalt meglepő fordulatokat, amelyek a munkaadók és munkások között adódtak. Az értekezleten jelen voltak a nagyváradai Nemzeti Munkaközpont kiküldöttjei is, Lendvai Sándor és Boros Mihály bőripari szakosztály-vezetők.

Az értekezleten komoly kérdések merültek fel és ezeket Muhari Béla cipőüzem tulajdonos világította meg elsősorban. Muhari Béla előadta, hogy az utóbbi időben igen gyakori eset az, hogy a munkások között bizonyos mozgolódás tapasztalható. Folyton vándorolnak egyik műhelyből a másikba, aminek az a magyarázata, hogy érthetetlen különbség állott be a munkabérekben. Így az egyik kisipari műhelyben, ahol eddig a munkavállaló 70 pengő hetibért kapott, más műhelyben 180—200 pengő munkabért kap, ha ottan vállal munkát. Ennek oka az, hogy az

egyik műhely a hatóságilag kiadott anyagból előállított árut maximális áron továbbítja, míg a másik műhely a cipőt 250 pengős áron adja el, természetesen feketén.

Miután a típus-cipőt előállító üzemek, ahol a munkabér is hatóságilag van megállapítva, magasabb munkabért fizetni képtelen s ennek következménye a munkavállalók helyváltoztatása.

Az értekezleten megállapították, hogy a szociáldemokrata párt propagandája működik a háttérben és azok a vállalatok, amelyek elcsábítják a munkást, elsősorban a legjobb munkaerőket szívják fel. Ezáltal persze szándékosan idézik elő a különös helyzetet.

Sérlemzték a soronkívüli dolgoztatást is és erélyesen kikelték az elszaporodott kontárok ellen, akik adót és egyéb terheket nem viselnek s így a fekete árukat megfizethetik.

Elhatározták, hogy úgy a munkaadók, mint a munkások kikutatják azokat a munkahelyeket, ahol ez az áldatlan állapot bekövetkezett.

Biróság előtt a fél falu

36 körösszegi lakos búzaelvonás ügye a törvényszéken

Nagyvárad, nov. 13. Zsúfolásig megtelt ma délelőtt a nagyváradai törvényszék büntető egyesbirójának tárgyalóterme. Harminchat körösszegi gazdát szólított be az altszék, akiket a kir. ügyészség közszükségleti cikk jogellenes elvonásával vádol. A vádlottak Vad Zsigmond géptulajdonosnál cépelelték búzájukat a cépelelt búza nagy hány-

dát, 35 q és 40 kilót nem írták be a gabonalapokba, amit elvett Pócska Tivadar ellenőr és Karácsony Péter vállalkozó. A mostani pert, mint uszorabiróság dr. Gallér László egyesbíró tárgyalja, a védelmet dr. Filip Tivadar ügyvéd vállalta.

A tárgyalás valószínűleg a késő délutáni órákig tart.

SPORT

Teljes felkészülten várja a MÁV a nagybányai „Jószerecsét“

Tegnap délután tartott a MÁV csapata könnyű levelező edzést, hogy ezzel befejezze a heti előkészületeit az őszi forduló utolsó mérkőzésére. A vasutas csapat pillanatnyilag gyengébb gólaránnyal a második helyen áll a bajnoki listán, a győzelem és pedig a jó gólarányú győzelem tehát

igen fontos abból a szempontból is, hogy ismét az élre kerülhessen a MÁV. Erre meg van minden remény, hiszen átérzi az egész csapat a mérkőzés fontosságát. A csapat így áll fel: Kórodi — Pázmándi, Szilágyi — Balk, Kálmán, Csiki — Lisztes, Jenői, Liszka, Fehér, Takácsi.

Nagy akarással készül a Törekvés az őszi forduló utolsó csatájára

A csütörtöki edzéssel a Törekvés befejezte előkészületeit a holnapi „idényzáró“ mérkőzésre. Az edzés után játékos értekezlet volt, ahol a játékosok meghallgatták vitéz Pan János szakosztályi elnök intelmeit.

A Törekvés, miután sérülések és egyéb más körülmények merültek fel, Balogh, Pinye, Brindás, Rárok I., Bakucz, Rocska, Szabó, Lunkán, Papp, Nagy, Kovács, Szilágyi, Turkus Nagy játékosok közül fogja a csapatot a mérkőzés előtt összeállítani.

Ezzel kapcsolatban a Törekvés felhívja a fenti játékosokat, hogy holnap déli 12 órára az Erzsébet-ligeti

sportpályán jelenjenek meg. A mérkőzés fél 1 órakor kezdődik és azt Szamosvári vezeti.

Zenei életünk kiválóságai a nagyváradai koncertsorozaton

Jelentettük, hogy intézményesen Biró Lászlót bízták meg az idényben Nagyváradon sorra kerülő hangversenyek megrendezésével. Mint most Biró Lászlótól értesülünk, a beígért koncertsorozatot november 21-én, vasárnap nyitják meg a Waldbauer-Kerpely vonóségyes hangversenyével. A vonóségyes közvetlenül a kolozsvári koncertje előtt lép fel Nagyváradon. A második hangverseny november 24-én lesz, amikor is dr. Barbara Issakides görög zongoraművész lép a váradai hangversenydobogóra. Az ő váradai koncertjét budapesti fellépése előzi meg.

December 14-én (a nagyváradai napon) a Filharmoniai Társaság rendezi meg első zenekari hangversenyét, amelyet a budapesti rádió is közvetíteni fog. Ugyancsak decemberben kilátás van Stefániai Imre—Lászlófi Margit művészpár zongorakettős hangversenyének, vagy Müller Mária német ének-művész koncertjének megrendezésére is.

Nagyvárad zeneértő és zenekedvelő közönsége felfokozott érdeklődéssel tekint a színvonalasnak ígérkező hangversenyidény elé.

HIRDETMEYNY

Nagyvárad thj. város érdekelt közönségének tudomására hozom, hogy a m. kir. minisztérium 4560—1943. M. E. sz. rendeletével, megjelent a Budapesti Közlöny 218. számában, 1943. szeptember 28-án, a visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen volt magyar, illetőleg volt román közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok magyar állampolgárságának igazolási határidejét 1944. december 31-ig meghosszabbította, mely időpontig az ellátásban részesülő személyeknek a magyar állampolgárságukat igazolniuk kell, mert igazolás hiányában az ellátás kifizetését az illetékes utalványozó hatóságok meg fogják szüntetni.

Ez az állampolgársági igazolási határidő azonban nem vonatkozik a magánosokra, szabadfoglalkozást űzőkre, sem pedig a honorátoriokra, mint magánygyakorlatot folytató mérnökökre, ügyvédekre és orvosokra, miért is ajánlatos, hogy mindazok, akik még nem kérték a magyar állampolgárságuk elismeréséért a magyar állampolgársági bizonyítványukat, azok kérelmeik benyújtásának folyó évi december 31-ig feltétlenül tegyenek eleget, minthogy az állampolgársági bizonyítványok kiadási iránti kérelmek benyújtási határideje ezekre vonatkozóan a fentjelzett időpontban jár le.

Az állampolgársági bizonyítványok kiállítására iránti kérelmek mikénti felszerelésére és benyújtására vonatkozóan a szükséges felvilágosításokat megadja Nagyvárad thj. város közjogi ügyosztálya, városháza, II. em. 17—19. sz.

Rozsly István, tanácsnok.

HORNANSZKY és REDL Magyar Mezőgazdák Szövetkezete főbizományosa
Nagyvárad, Mussolini-tér 16. Telefon: 10-50.

Gazdák figyelmébe!

Gabonát, hüvelyeseket, magvakat, olajos magvakat

mint kiellőt kereskedők vásárolunk. Magunk és bizományosaink utján készséggel állunk gazdatársaink rendelkezésére és legelőnyösebb átvételt és lebonyolítást biztosítunk.

vitéz Hornanszky Pál

SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleménye:

„Az utód” szombaton este, „A két kapitány” vasárnap délután és este

Az *utód*, a Vígsház legnagyobb-sikerű újdonságát esütörtökön este bemutató bérlet keretében mutatja be a színház. Főszereplők: Lovassi Klári, Borsos Mária, Horváth Jenő, Gulácsy Albert, Ross József, Szabó Ernő, Halasi Gyula, Lendvai Lajos és Barys Béla. A bérleti előadása pénteken este, szombaton este pedig bérletszűnet.

A *két kapitány* nagyszerű operett-újdonság vasárnap délután és este kerül ismét színpadra, a bemutató előadás pompás szereposztásában. A nagy érdeklődésre való tekintettel, ajánlatos jegyekről előre gondoskodni.

Artatlan vagyok című kacagtató vigjáték-újdonság hétfőn este ismét színpadra kerül Jurik Julesi felléptével. Figyelem: csak felnőtteknek!

Tábornokné, a legnagyobb operettsiker, kedden este háromnegyed 7 órakor kerül színpadra Antal Erzsí, Kemény Gizi, Hamvay Lucy, Göndör Klári, Szabó Ernő, Lendvai Lajos, Gulácsy Albert és Halasi Gyulával a főszerepekben.

Fekete Péter című nagyszerű operett-újdonság próbái lelkes szorgalommal folynak Szabó Ernő rendezői utasításai szerint. Színpadon:

zongora-termekben, táncteremben, szabó-műhelyben és festő-teremben, mindenütt a *Fekete Péter* előkészületei folynak. Csodás kiállításban, szenzációs táncokkal a *Fekete Péter* bemutató előadása november 18-án lesz.

HETI MŰSOR:

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: *Az utód*.

Vasárnap délután egynegyed 4 órakor: *A két kapitány*.

Vasárnap este háromnegyed 7 órakor: *A két kapitány*.

Hétfőn este háromnegyed 7 órakor: *Artatlan vagyok*.

Kedden este háromnegyed 7 órakor: *Tábornokné*.

SZÍNHÁZI VILLAMOS INDUL VELENCE FELE

A Szigligeti színház igazgatóságának kerelmére a Városi Vasút igazgatósága hozzájárult ahhoz, hogy a Velence felé este háromnegyed 10 órakor induló utolsó villamos a Szent László-terren f. hó 10-től minden esetben megvárja a Szigligeti színház előadásáról jövő közönséget. Ezzel az intézkedéssel a velencei közönség részére is minden esetben biztosítva van a színházból való hazatérés kényelme.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, NOVEMBER 14.

Budapest I.

- 7.30 Szózat, Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Öszinte beszéd.
- 9.00 Unitárius istentisztelet a Kónary utcai templomból. Igét hirdeti Szentiványi Sándor.
- 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Koronázó főtemplomból. A szentbeszédet Szunyogh Xavér Ferenc dr. bencés tanár mondja.
- 11.15 Evangélikus istentisztelet a Deák téri templomból. Igét hirdeti Scholz László budapesti lelkes.
- 12.15 Levente műsor.
- 12.55 A rádiózenekar műsorából.
- 13.45 Időjelzés, hírek, vizálatjelentés.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A földművelésügyi minisztérium rádióelőadás-sorozata.
- 15.45 Halló, itt radio Budapest. Rádió-ábránd.
- 16.55 Hírek.
- 17.00 Welner Tibor zongorázik.
- 17.30 Legkedvesebb verseim. Elmondja Timár József.
- 17.35 Hangképek az Újpest-Ferencváros labdarugomérkőzéséről.
- 18.20 Táncezené a javából.
- 18.30 Hírek.
- 19.00 Megemlékezés József főherceg tábornagy aranylakodalmáról.
- 19.05 Híres versek szóban és zenében.
- 19.30 Sporteredmények.
- 20.00 Bűfelejtő.
- 22.40 Művészlemez.

Budapest II.

- 9.00 Jó reggelt!
- 11.40 Kresz Géza kamarazenekara.
- 13.00 Táncezené.
- 13.30 Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.
- 18.00 A Szekesfővárosi énekkar hangversenyének közvetítése.
- 18.05 Az Operaház előadásának közvetítése: Tell Vilmos.
- 19.05 Gáspár Vilmos előadása.
- 20.05 Koroknay István portréja.

- 20.55 Lóversenyeredmények.
- 21.40 A rádiózenekar műsorából.

HÉTFŐ, NOVEMBER 15.

Budapest I.

- 6.00 Úzen az otthon.
- 6.25 Ebresztő. Torna. Reggeli zene.
- 7.00 Hírek. Közlemények.
- 8.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven.
- 10.15 Budapesti szalonzenekar.
- 11.15 Régi olasz kamaramuzsika.
- 11.40 Dr. Paulinyi Gyuláné előadása.
- 12.10 Országos Postászenekar.
- 14.00 Szalonötös.
- 15.30 Halász Gyula előadása.
- 16.00 Délutáni muzsika.
- 16.20 Beszékart Pesti Főműhely Dalárdája.
- 17.00 A közellátásügyi minisztérium rádióelőadás-sorozata.
- 17.30 Részletek Schubert-Berté: Három a kislány c. operettből.
- 18.25 Seregi Jusztiniár, dr. biboros-hercegprimás szózata a Katolikus Köök Országos ünnepén.
- 19.00 A mi vendégeink.
- 20.40 Házassági ajánlás. Színmű egy felvonásban.
- 21.10 Muzsikáló Dunapart.
- 22.40 Szórakoztató muzsika.

Budapest II.

- 19.00 Német nyelvoktatás.
- 19.30 Feller Sándor harmonikaszámai.
- 19.45 Baróti Béla elbeszélése.
- 20.10 Rendőrzene.
- 21.20 Szemző Piroška dr. felolvasása.
- 21.40 Memterművek.

KEDD, NOVEMBER 16.

Budapest I.

- 10.15 Zenekari művek.
- 11.15 Bán Sándor zongorázik.
- 11.40 Divattudósítás.
- 12.10 Szórakoztató zene.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 11.00 Pertis Jenő cigányzenekara mu-

- zikál.
- 15.00 Mellek Béla zenekar.
- 15.30 Gyermek délután.
- 16.20 Hinczy László szalonzenekara.
- 17.00 Váally Gyula, a Magyar Vöröskereszt országos ügyvezető igazgatójának beszámolója.
- 17.10 Kovács Gyula tánczenekara.
- 17.15 Hankiss János dr. előadása.
- 18.05 Az Operaház előadásának közvetítése: Tosca.
- 19.50 Hlyés Gyula előadása.
- 21.00 Képek a MAV életéből.
- 21.25 Keringők szárnyán.

Budapest II.

- 19.00 Mezőgazdasági felőra.
- 19.30 Tessék választani.
- 20.30 Pándy Margit elbeszélése.
- 20.55 Az Újpesti Munkásképző és Sport Egyesület Dalköre.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Kis szénkályhát megvételre keresek. Címeket a kiadóba kérek. 75

Vaskályhák, jókarban olcsón eladók. Pál-u. 2-a. 74

Fegyvergyári 16-os cal. ejektoros új vadászfegyveremet elcserélném 12-es cal. fegyverért. 400 töltényt vele adok. Cím a kiadóban. 75

Jólmenő fűszerüzlet betegség miatt átadó, esetleg házzal együtt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 72

Háromnegyedes sötéttek férfi teli-kabát, jókarban, eladó. Damjanich-ú. 37. ajtó 7. 70

Könnyű munkára fiatal lányok felvételnek. Roxin szállító, Rákóczi-ut 37. 67

Megbízható komoly bejárónőt keresek Lőrinczné. Hitler Adolf-utca 15. 69

Irodai teendőknél és gépirásban jártas öskeresztény férfi vagy nő azonnali alkalmazást nyer Biharvármegye Vitézi Székénél, Nagyvárad, Rákóczi-ut 13. szám. 67

Könyvkötő vagy dobozgyári lányokat felveszek. Braun, Pávelu. 18. 66

Télikabátot ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémer-tér 1. 919

Jókarban levő borkabát középtermre eladó. Árpád vezér-u. 10. 9

C. Vogel: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedekeket” — rézkarc eladó. Cím a kiadóban. 15

Eladó a Szent József telepi kulturháznál nagy ablak, néhány masszív ajtószárny. (Szent József-u. 39.) 58

Hülönfélé

Brandisz magányomozó iroda nyomoz, megfigyel, informál. Nagyvárad, Hodossy-u. 30. 71

Varróépjávitás egy évi felelősséggel Jakab műszerésznel, Kossuth-utca 5. Telefon 23-30. 65

Fertőtlenítést, poloska, moly és mindennemű férgek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pieta-utca 6. Telefon 27-56. 313

Gépelést saját gépemmel vállalom. Cím a kiadóban. 929

Allomás közlemben levő egyszoba, konyha, kamara, modern lakásmat elcserélném két szoba, konyha, öszkomfortos lakással. Cím a kiadóban. 61

Borospince kiadó. Pappvári Elemér. né-u. 6. 57

Paragázzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás, Szigligeti-u 7. Telefon 14-21. 664

Könyvelést, üzleti könyveknek felfektetését, vezetését, ügyvitel szervezést és felülvizsgálást, szakszerűen és lelkiismeretesen intézi, adóügyekben felvilágosítást, segítséget nyújt Tóth Gizella könyvelési irodája. Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29-26. 528

Allást nyec

LAPKIHORDÓKAT azonnal belépésre felveszünk. Jelentkezni a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Középkorú férfiakat és tizenhatéven felüli fiatalembereket kifutónak azonnal alkalmaz. Fehér, Bethlen István u. 8. szám. 62

Zsebmetszéssel gyanúsított egyéneket vett őrizetbe a rendőrség

(Nagyvárad.) Pénteken délben a „Sas”-palotában lévő „Hangya” kereskedés előtt a jelek szerint egy zsebmetsző banda működött, mert több falusi ember panaszkolt, hogy pénzt ellopták. Az egyik asszonynak többek között 1000 pengőjét emelték ki a zsebéből.

Az értesített rendőrség e helyszínre érkezve az átjárókat elzárta és igazolás után, a gyanús elemeket őrizetbe vette. Kihallgatásuk még tart.

Ásványolaj kitermelő társaság

keres dunántúli üzeméhez géplakatosokat, vas- és fémestergályosokat, villanyhegesztőket. Családi lakások hiányában nőtlenek vagy egyedülállóak jönnek számításba. Ajánlatokat eddigi működés megjelölésével a kiadóhivatalba „Petróleum” jellegre kérünk.

Segédmunkásokat és segédmunkásokat keres Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Jelentkezés 10-12 között váradszőlősi telepen. 50

Tanoncot legalább 6 elemi iskolával, kedvező feltételek mellett keres Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Szülők gyermekükkel 12-13 óra között jelentkezzenek a váradszőlősi telepen.

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRÓ. és GÉPIRÓISKOLAJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941.-42.) Vidékieknek vasutj kedvezmény. Telefon: 29-78.

Allást keres

Négy gimnáziumot végzett 17 éves fiatalember, azonnal irodába elhelyezkedne, falura is. Cím: Horváth László, Nagyvárad, Marconi-utca 13. 63

Irodai gyakorlattal IV. középkolát végzett komoly urileány állást keres. Címeket a kiadóba kér. 68

Öskeresztény érettségizett urilány, gyors és gépirási gyakorlattal állást keres vidékre is. „Allandó” jellegre a kiadóba. 68

Mérlegképes könyvelő, német levelező, bérlezárolásban, OTL- és adóügyekben több évi gyakorlattal állását változtatná. Esetleg mint irodavezető. „Mérlegképes” alatt a kiadóban. 78

Ingatlan

Bérházak, magánházak, szőlő eladók. Kölcsönök kaphatók. — Irógepelletést vállalok. Jelinek ingatlaniroda, Teleki-utca 2. Irodai órák kilenc-től-kettőig.

Bérház olasziban eladó, vételár fele havi 150 pengős kamatmentes részletben fizethető. Jelinek. 76

Telkek Kolozsvari-úton nemzetközi út mentén 10.000 pengővel eladók, vételár fele egy év múlva fizethető. Jelinek. 76

Öröklakások, hárszerek eladók, szoba, konyhások tízezer pengőért, kölszobás konyhások húzezer pengőért. Jelinek. 76

KIADÓTULAJDONOS: SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R-T.

A szerkesztésért felel: Kiadóért felel: Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos főszerkesztő a Szent László-nyomda R-T igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. l. körforgógépén Nagyvárad, Szilágyi Bazyas utca 8. szám